

Filozofická fakulta Univerzity palackého v Olomouci
Katedra kulturních a mediálních studií
a žurnalistiky

**MEDIÁLNÍ OBRAZ VAKCÍN PROTI COVIDU-19
NA ČT1 A TV NOVA**

MEDIA COVERAGE OF COVID-19 VACCINES
ON ČT1 AND TV NOVA

Bakalářská diplomová práce

Dominika Plavková

Vedoucí práce: Mgr. Věra Bartalosoová, Ph.D.

Olomouc 2022

Prohlašuji, že tuto bakalářskou práci jsem zpracovala samostatně a uvedla veškeré použité zdroje. Tato práce má 74162 znaků.

V Olomouci dne

.....

Anotace

Tato bakalářská práce zkoumá mediální obraz vakcín proti Covidu-19 v období od 1.1. 2021 do 30.6. 2021. Výzkum je zaměřen na dva zpravodajské pořady dvou českých televizních stanic a bude proveden metodou kvantitativní obsahové analýzy.

Klíčová slova

Vakcíny, Covid-19, mediální obraz, obsahová analýza, Česká televize, Události, TV Nova, Televizní noviny

Annotation

This bachelor thesis examines the media coverage of Covid-19 vaccines in the period of time from 1.1. 2021 to 30.6. 2021. The research is focused on two news programs of two Czech television stations and will be using the method of quantitative content analysis.

Key words

Vaccines, Covid-19, media coverage, content analysis, Česká televize, Události, TV Nova, Televizní noviny

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat především své vedoucí Mgr. Věře Bartalosoové, Ph.D. za její ochotu, velmi podnětné rady, a hlavně trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala mé rodině a nejbližším, kteří mě podporovali po celou dobu studia, zvláště pak při psaní této práce

Obsah

1. Úvod	6
2. Teoretická část	8
2.1. Mediální koncepty a pojmy	8
2.1.1. Agenda-setting	8
2.1.2. Gatekeeping	9
2.1.3. Konstrukce reality.....	11
2.1.4. Aktéři výpovědí.....	12
2.2. Rešerše	13
3. Metodologická část:	18
3.1. Výzkumný problém.....	18
3.1. Výzkumný cíl.....	18
3.2. Výzkumné otázky a hypotézy	19
3.3. Výzkumná metoda.....	20
3.4. Výzkumná jednotka	21
3.5. Vymezení dat.....	21
3.6. Proměnné	23
4. Analytická část.....	27
3.6. Počet výpovědí v jednotlivých měsících	27
3.7. Počet zmínění vakcín proti Covidu-19	29
3.8. Nejčastěji zmiňovaná témata	30
3.9. Příznakovost zmínek o vakcínách proti Covidu-19	33
3.10. Zastoupení domácího a zahraničního zpravodajství	36
3.11. Autoři výpovědí	38
3.12. Nejčastěji zmiňované zahraniční oblasti	41
5. Možnosti dalšího zkoumání.....	44
6. Závěr	45
7. Použité zdroje.....	49
8. Seznam Grafů	50

1. Úvod

Jako téma mé bakalářské diplomové práce jsem si zvolila Mediální obraz vakcín proti Covidu-19. I přesto, že bylo v posledních měsících toto téma spíše upozaděno, je stále aktuální. Už více než dva roky žijeme ve světě, který sužuje globální epidemie viru Covid-19. A jak pro společnost, tak i pro média, která ji určitým způsobem odrážejí, je tato pandemie stále jedním z největších světových témat.

V době, kdy jsem začala psát tuto práci, byla jednou z nejvíce diskutovaných otázek vakcinace proti viru Covid-19 a to jak v České republice, tak v celém světě. Nejdůležitějšími otázkami, které se tématu vakcinace proti Covidu-19 týkají, jsou například negativní a pozitivní účinky jednotlivých vakcín, nákup a prodej vakcín, počet naočkovaných, dobrovolnost či povinnost očkování, nebo také to, jak by vláda měla správně postupovat při přesvědčování lidí, kteří se pro očkování buď ještě nerozhodli, nebo ho odmítají.

Masová média mají v tomto ohledu velmi důležitou roli. Tím, jak a jaké informace nám sdělují, nebo nesdělují, ovlivňují to, jak je lidé vnímají a jak o nich přemýšlí. Proto bychom se měli ptát, zda média, která sledujeme, informují o epidemii objektivně a bez postranních úmyslů, tím je myšleno například podávání informací veřejnosti, které jsou ovlivněné zájmy majitele určitého média. Významným aspektem je i zdůrazňování, nebo také opakování negativních či naopak pozitivních účinků různých vakcín. Jestliže některá masová média příliš vyzdvihují nebo kritizují určité vakcíny, můžeme mluvit o zaujatosti, což je zvláště s ohledem na tíživost situace, ve které se dnes nacházíme velmi závažný problém.

Důležité je také to, jaké mluvčí média ve svých relacích pouštějí ke slovu. Některá média mohou věnovat více svého mediálního prostoru politikům, jiná expertům na zdravotnictví nebo farmacii, a další média mohou upřednostňovat prezentaci názorů zástupců veřejnosti. Všechny tyto skupiny autorů mohou mít na mediální obraz vakcín proti Covidu-19 a na názory lidí na tuto problematiku velmi rozlišný dopad.

Významnou otázkou je i to, jak jsme informováni o různých typech vakcín, odpovídá tomu, jaké jsou jejich reálné účinky a trvalé i dočasné dopady na naše zdraví. Média by se také mohla stát zdrojem podněcování šíření různých konspiračních teorií, které v souvislosti

s epidemií koronaviru vznikají. Různé prezentace a mediální obrazy jednotlivých vakcín by také mohly mít značný vliv na rozhodnutí lidí, zda se nechat či nenechat očkovat. Konkrétní média mohou za pomoci svého nastavování agendy vyvolávat v lidech strach a obavy z určité vakcíny, které však mohou být nepodložené. Naopak v médiích opěvované a doporučované vakcíny nemusí mít ve skutečnosti mnohem lepší účinky než vakcíny jiné. Jejich dobré hodnocení zobrazované v médiích může být důsledkem ekonomického, ideologického nebo mocenského vlivu působícího na určité médium.

V době vzniku této bakalářské práce v tuzemském prostředí ještě nevznikla studie, která by se zabývala tím, jaký mediální obraz vytváří české televizní stanice o vakcínách proti Covidu-19. Proto jsem se rozhodla zaměřit svoji bakalářskou práci právě na toto.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem o vakcínách proti viru Covid-19 informovaly dvě nejsledovanější televizní stanice v České republice ve svých hlavních zpravodajských relacích. Hlavní výzkumnou otázkou, na kterou bych chtěla odpovědět je tedy: „Jaký mediální obraz tvořila vybraná média o vakcinaci proti viru Covid-19?“. Dílčím cílem je najít odpověď na to, kolik prostoru věnovala vybraná média různým druhům vakcín ve svých pořadech. Dále mě bude zajímat jaké bylo obvyklé pořadí výpovědí v rámci relace a kdo se ve vybraných médiích k tématu vyjadřoval. Důležitou otázkou, na kterou budu hledat odpověď je také to, jak média informují o negativních účincích vakcín a zda média informují o jednotlivých vakcínách spíše negativně či pozitivně. V neposlední řadě budu zjišťovat, se kterými zeměmi bylo téma očkování ve zpravodajství spojováno. Protože data, která budu během výzkumu shromažďovat, budou kvantitativní povahy, využiji metodu kvantitativní obsahové analýzy.

Mediální obraz vakcín proti Covidu-19 budu zkoumat na dvou českých televizních stanicích. Pro svůj výzkum jsem zvolila veřejnoprávní stanici ČT1 a komerční stanici TV Nova. Analyzovat budu výpovědi zveřejněné v hlavních zpravodajských relacích těchto stanic, v pořadu Události a v pořadu Televizní noviny. Svůj výzkum jsem zaměřila na období od 1. ledna 2020 do 1. 6. 2020. Před koncem roku 2020 byl v České republice první naočkovaný člověk. A právě v první polovině roku 2021 se promítalo snad do všech témat zmiňovaných médií.

2. Teoretická část

V teoretické části této práce stanovím teoretický rámec, díky kterému bude snazší pochopit praktický výzkum a jeho výsledky. Nejprve vysvětlím některé mediální koncepty a pojmy, které s touto prací souvisejí. Dále v části rešerše popíšu výsledky dosavadního výzkumu analyzovaného tématu.

2.1. Mediální koncepty a pojmy

2.1.1. Agenda-setting

Pojem „agenda-setting“, neboli nastolování agendy je mediální pojem, se kterým začali pracovat Maxwell McCombs a Donald Shaw ve své studii The agenda-setting function of mass media z roku 1972. Tento termín použili k označení jevu, který se objevil už dříve při zkoumání volebních kampaní. McCombs se Shawem v roce 1968 po tři týdny sledovali změny v postojích stále nerozhodnutých voličů a zároveň analyzovali novinové články a televizní reportáže během prezidentských voleb v Chapel Hill v Severní Karolíně.

McComb a Shawn během této studie objevili dokonalou korelaci mezi pěti nejsledovanějšími tématy v mediální agendě a nejsledovanějšími tématy, která zajímala voliče. Zjistila tak, že média mohou určitým způsobem ovlivňovat to, jak jejich publikum vnímá realitu.

Nastolování agendy je možné v zemích, kde funguje otevřený politický a také mediální systém. Pokud platí obě podmínky otevřenosti, veřejnost přebírá podstatnou část agendy témat, která prezentují zpravodajská média. Veřejná agenda je však stále velmi omezená, údajně obsahuje najednou jen dvě až šest témat, navíc existuje velmi silná konkurence mezi tématy, která se do ní dostanou. (McCombs, 2009, s. 70)

McCombs rozlišuje při nastolování agendy používaná témata na vtíravá a nevtíravá. Vtíravé téma potkává jedince v každodenním životě, tedy například nezaměstnanost, daně, inflace, a ekonomický stav. Nevtíravá témata jsou ta, se kterými nemá jedinec přímou

zkušenost, to je například otázka životního prostředí, rasismu, zločinnosti atd. (McCombs, 2009, s. 97)

K jevu nastolování agendy dochází kvůli lidské potřebě orientace. Lidé, kteří mají potřebu orientace silnější, budou více naslouchat agendě masových médií. S větší potřebou orientace roste také síla účinků nastolované agendy. (McCombs, 2009, s. 96)

Na utváření agendy působí mnoho vlivů, McCombs uvádí tři nejdůležitější: hlavní zdroje informací pro zprávy, ostatní zpravodajské organizace a žurnalistické normy a tradice. Pro lepší pochopení procesu agenda-setting, lze si ho představit jako proces loupání cibule. Na povrchu ní jsou vnější zdroje, veřejní činitelé, politici, experti na veřejnou komunikaci. Další vrstvu tvoří ostatní zpravodajská média. To znamená, že významnější zpravodajská média určují agendu ostatních, méně významných médií. Střed cibule pak obsahuje zpravodajské normy a tradice, které tvoří základ pro nastolování agendy. (McCombs, 2009, s. 170)

Koncept agenda-setting je pro tuto práci významný. Tím jak stanice ČT1 a TV Nova ve svých zpravodajských relacích nastolovaly svou agendu, co se týče vakcín proti Covidu-19, zároveň ovlivňovaly agendu veřejnosti. Způsob, jakým bylo o konkrétních vakcínách informováno těmito televizními stanicemi, mohlo velmi silně ovlivnit veřejné mínění o těchto vakcínách.

2.1.2. Gatekeeping

Dalším důležitým mediálním pojmem je „gatekeeping“. S pojmem gatekeeping přišel jako první psycholog Kurt Lewin. Co se týče mediálních studií, byl to sociolog David White, který pojem dále rozvinul. Na počátku 50. let 20. století přichází s pojmem „gatekeeper“ (strážce brány, vrátný) a „gatekeeping“, které vytvořil pro popis svého výzkumu. White se rozhodl zkoumat, jak probíhá výběr událostí prezentovaných ve zprávách. Novináři se při své práci dostávají do kontaktu s ohromným množstvím zpráv ovšem jen jejich velmi omezené množství mohou použít v obsahu svého média. White chtěl vědět, jak se s nadbytkem těchto potencionálních zpráv novináři vyrovnávají a jak se rozhodují co se v médiích objeví a co ne. *„Snažil se zjistit. Podle čeho se novináři při výběru rozhodují a zda jde o činnost spíše promyšlenou, nebo spíše intuitivní.“* (Trampota, 2006, s. 38)

White zkoumal regionální deník na americkém středozápadě. Během jednoho týdne editor tohoto deníku shromažďoval zamítnuté zprávy a připisoval k nim důvod jejich zamítnutí. Důvody zamítnutí byly dvojí: obsahové – to znamenalo, že zpráva není dostatečně zajímavá pro vydání a organizační – u nich zamítnutí nejčastěji znamenalo nedostatek prostoru. Konkrétní důvody zamítnutí zpráv byly ale velmi rozmanité, což ukázalo, že *„výběr událostí do zpráv je velmi subjektivní a související s hodnotovým úsudkem založeným na zkušenostech, postojích a očekáváních gatekeepera.“* (Trampota, 2006, 38-39)

White rozdělil zprávy do sedmi tematických kategorií a sledoval jejich prostupnost do pomyslné brány. Nejsnadněji se mezi publikované zprávy dostávaly tzv. lidsky jímavé příběhy a politické zprávy. Z Whiteova výzkumu vyplynulo, že editor neusiloval o vyvážené zastoupení jednotlivých tematických kategorií. Editor navíc také upřednostňoval kratší a jednodušší zprávy, s menším počtem aktérů. (Trampota, 2006, 39)

Na výběru zpráv se podílejí také vlivy ze strany mediální organizace. Ty mohou být dané jak organizační povahou média, tak i jeho technologickou povahou. *„Mediální organizace jsou často velké a složité hierarchizované společnosti s vysokou mírou dělby práce, ve kterých se na gatekeepingu podílí řada lidí na různých úrovních.“* (Trampota, 2006, s. 44)

Později byl pojem gatekeeping rozšířen. Začal být vnímán jako širší proces informační kontroly zahrnující všechny aspekty kódování sdělení, tedy nejen výběr, ale i shromažďování, přenos, tvarování, načasování přesunu informace od podavatele k příjemce. *„Každé z těchto stádií je svým způsobem výběrem, posilováním a vypouštěním informací.“* (Trampota, 2006, s. 41)

Jev gatekeeping je pro tuto práci významný. Redaktoři Událostí a Televizních novin se v pozici gatekeeperů rozhodovali, jaké zprávy o vakcínách proti Covidu-19 zveřejní a jaké zprávy nejsou pro publikaci vhodné. To, které zprávy byly nebo naopak nebyly v těchto zpravodajských relacích zveřejněny jistě silně ovlivnilo mediální obraz určitých vakcín.

2.1.3. Konstrukce reality

S definováním konstrukce reality ze sociologického hlediska přišli sociologové Peter L. Berger a Thomas Luckmann. Pojem představily ve své knize Sociální konstrukce reality z roku 1966. Základem této teorie je, že realita není neměnná a je utvářena sociálními procesy. Lidé spolu vstupují do interakcí s předpokladem, že vnímání reality jejich i ostatních spolu souvisí, když na základě tohoto předpokladu jednají, jejich společné vnímání reality se posiluje. *„Realita každodenního života nejenže je objektivacemi naplněna, ale jsou to právě objektivace, které existenci této reality umožňují.“* (Berger, Luckmann, 1999, s. 40)

Podle Bergera a Luckmanna je sociální řád výtvorem člověka a je vytvářen neustále. Člověk ho vytváří za pomoci své externalizace, která je výsledkem jeho činnosti. Tato nutnost externalizace má původ v biologii člověka. *„Vzhledem k vnitřní nestabilitě lidského organismu je pro člověka nezbytné, aby si kolem sebe vytvořil stabilní prostředí, v němž se bude pohybovat.“* (Berger, Luckmann, 1999, s. 56)

S konstruktivismem souvisí také pojem „*Thomasův teorém*“. Tento pojem popisuje jev zvaný sebenaplňující se předpověď, to znamená, že pokud je událost definována jako reálná, je reálná i ve svých důsledcích. První část teorému představuje to, že lidé reagují nejen na objektivní charakteristiky situace, ale také na význam, který pro ně tato situace má. Pokud připsou situaci nějaký význam, jejich chování bude ovlivněno tímto významem. (Merton, 2000, s. 196)

Dalším pojmem spojený s konstruktivistickou teorií, je „*spirála mlčení*“. Tento termín označuje proces, ve kterém strach veřejně vystoupit se svými názory způsobí u většiny lidí mlčení než vyjádření nesouhlasu a oponování. *„Hodně lidí vyčkává na moment, kdy se mohou zapojit do skupinové diskuse-často tak učiní teprve tehdy, vycítí-li podporu. Když podpora pro jejich stanoviska klesá, mají tendenci se stáhnout – do spirály mlčení.“* (Vybíral, 2009, s. 169)

Teorie mediální konstrukce reality v souvislosti s mediálním obrazem jednotlivých vakcín proti Covidu-19 tedy předpokládá, že média pouze neodrážejí to, jak je ve společnosti na různé vakcíny pohlíženo, ale právě to, jak jsou vakcíny prezentovány v médiích ve skutečnosti vytváří jejich obraz v naší realitě.

2.1.4. Aktéři výpovědí

Tomu, jaký prostor, věnovala média různým skupinám aktérů ve svých zpravodajských relacích se věnovala společnost Media Tenor ve své analýze Analýza alarmingu ve zpravodajství o covidu-19 28. 9. – 11. 10. 2020.

Tato analýza sledovala čtyři české zpravodajské relace, Události na České televizi, Televizní noviny na TV Nova, ČRo-Hlavní zprávy, na Českém rozhlasu a Hlavní zprávy na FTV Prima. U každé z relací bylo zveřejněno deset nejčastějších kategorií aktérů výpovědí.

Všechny relace věnovaly nejvíce mediálního prostoru skupině ministři a členové vlády, v ČRo-Hlavní zprávy měla tato kategorie dokonce 50 % z celkového počtu výpovědí. Další velmi často citovanou kategorií bylo zdravotnictví. Nejvíce prostoru představitelům zdravotnictví věnovaly Události ČT. Obě komerční stanice oproti těm veřejnoprávním daly ve svých pořadech mnohem více prostoru zástupcům veřejnosti. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2020, s. 12)

FTV Prima ve své zpravodajské relaci věnovala velký prostor skupině manažeři a podnikatelé, čímž se lišila od ostatních stanic. U České televize byli zase velmi často citovanou kategorií úředníci veřejné správy. Dále obě veřejnoprávní stanice, tedy Česká televize a Český rozhlas, věnovaly téměř nulový prostor vědcům a expertům. Více výpovědí od této skupiny zveřejnily ve svém zpravodajství FTV Prima a TV Nova, pořád se však jejich podíl pohyboval pod hranicí 4 %. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2020, s. 12)

Dále, co se týče spíše ojediněle citovaných aktérů, FTV Prima věnovala 2,4 % výpovědí umělcům. 1,9 % výpovědí Televizních novin citovalo sportovce. Události věnovaly jako jediná sledovaná relace ve svých výpovědích prostor neziskovému sektoru. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2020, s. 12)

Osobnost autora výpovědi je velmi důležitá také pro mediální obraz vakcín proti Covidu-19. To, kdo ve zpravodajské relaci o tomto tématu hovořil, ať už to byl moderátor, politik, nebo slavná osobnost, a to, jak moc je u lidí oblíbený nebo neoblíbený zcela jistě ovlivnilo mínění publika.

2.2. Dosavadní vědění k tématu

Přestože je medializace epidemie viru Covidu-19 poměrně novým tématem, několik studií, věnující se této problematice již vzniklo.

Výzkum, který analyzuje zasazování tématu Covid-19 do rámců, vznikl v roce 2020 ve spolupráci dvou univerzit a výzkumného ústavu v Nigérii. Analýza vyšla v mezinárodním žurnálu Health Promotion Perspectives.

Studie se věnovala osmi světovým médiím, americkým novinám New York Times a americké televizní stanici CNN, nigerijskému deníku The Punch, čínskému deníku People's Daily, britské stanici BBC, britskému bulvárnímu deníku Daily Mail, francouzskému periodiku Le Monde a katolickému deníku vycházejícímu ve Vatikánu Vatican News. Analyzované období trvalo od 29.12. 2019 do 24.4. 2020. Podle výzkumníků by správné a konstruktivní informování médií o viru Covid-19 mohlo pomoci veřejnosti vyrovnat se ze strachu z pandemie.

Pro kódování bylo použito devět předurčených rámců. Výzkumníci se rozhodli odstranit příspěvky, ve kterých byla jen nepatrná zmínka o pandemii nebo pokud šlo o sponzorované příspěvky a reklamy. Rámce, které byly použity ve studii, byly: Konflikt, Lidský zájem, Ekonomické následky, Morálka/náboženství, Připisování zodpovědnosti, Politizace, Etnizace, Strach/strašení a naděje. (Ogbodo et al, 2020)

Dominantním rámcem byl Lidský zájem, kterému patřilo 24,6 % veškerých příspěvků. Tento rámec zachycuje příspěvky, ve kterých byl zobrazen dopad pandemie na lidské bytosti. Výzkumníci u Lidského zájmu rozlišovali dále negativní a pozitivní dopady. Daily Mail měl větší počet negativních dopadů, častěji informoval o počtu obětí než o počtu zotavených. Podobně tomu bylo u stanice BBC. *„To mohlo zvýraznit strach veřejnosti a mohlo potenciálně vést ke vzniku stresových poruch.“* (Ogbodo et al, 2020)

Druhým nejčastějším rámcem byl Strach/strašení. *„Strach může někdy zabíjet rychleji než pandemie. Ohromující povaha viru, jenž byla prezentována v médiích a strach z ní zachvátil lidi, z nichž někteří poté možná zemřeli nebo žili v obavách.“* (Ogbodo et al, 2020)

Problémem není to, že by média neinformovala pravdivě, ale přehnané zveličování skutečnosti, které stresuje a děsí veřejnost. *„Ačkoli média mohou vyvolat strach nechtěně, je důležité, aby zmírnila svůj způsob zpravování o krizi, aby nedošlo k přehnané reakci.“* (Ogbodo et al, 2020)

Dalším rámcem, který se objevoval nejčastěji byl Naděje. *„Uprostřed obav způsobených koronavirem, stále zde existují případy naděje v boji proti pandemii“* (Ogbodo et al, 2020) Naděje je téma, které uklidňuje veřejnost ve vypjatých situacích, jako je právě světová pandemie. V analyzovaných příspěvcích tvořila Naděje 12,20 % z celkového počtu.

Příspěvky patřící do následujícího rámce Ekonomické následky výzkumníci rozdělili do skupiny Zisk a Ztráta. *„Podrámec Zisk se zaměřil na zprávy naznačující ekonomické přínosy nebo stimulační balíčky, které mají zmírnit dopady pandemie na ekonomiku. Ztráta obsahuje příspěvky, které převážně informují o negativních dopadech koronavirové krize.“* (Ogbodo et al, 2020)

Etnicizace se týká příspěvků, ve kterých je v rámci informování o Covidu-19 nějak začleněna etnicita lidí. *„V průběhu hlášení o pandemii mohou média zdůrazňovat příběhy, které podněcují nebo prohlubují rasové rozdíly.“* (Ogbodo et al, 2020) Například zpráva, o obvinění francouzských lékařů z rasismu, poté co řekli, že vakcíny proti Covidu-19 by měly být testovány v Africe, protože tam lidé nemají žádné roušky, ošetření ani JIP oddělení. Tato myšlenka byla v po celém africkém kontinentu odsouzena a označena za rasistickou.

Co se týče rámce Připisování zodpovědnosti, ten byl také často využíván. Šlo například o zprávy, které informovaly o obviňování piva značky Corona ze světové pandemie, které mělo negativní dopad na jeho prodej a výrobu. Dále šlo o příspěvky týkající se toho, kde pandemie vznikla a jestli unikla z laboratoře ve Wuchanu. *„Připisování zodpovědnosti bylo zapojeno také ve zprávách, ve kterých se řešilo spojení 5G sítě se šířením koronaviru. Několik stožárů 5G sítě ve Velké Británii bylo zapáleno poté co na internetu začaly kolovat zprávy o spojení mobilní technologie s koronavirem.“* (Ogbodo et al, 2020)

Rámec Morálky náboženství byl dalším nejčastějším rámcem používaným při pokrytí krize. *„Například New York Times uvádějí, že během pandemie může být náboženství balzámem i rizikem.“* (Ogbodo et al, 2020) Největším rizikem je v tomto případě nedodržování dostatečného odstupu, který je během pandemie důležitý k zabránění šíření infekce. Na druhou stranu náboženství může být pro věřící osoby velmi silnou oporou v boji proti pandemii.

Politizace jako další rámec, obsahuje zprávy, ve kterých je na pandemii nahlíženo jako na problém, na který hledají politici z celého světa řešení. *„Pandemie postavila politické strany*

proti sobě, a to vedlo ke ztíženým rozhodnutím, činům ale také nečinnosti.“ (Ogbodo et al, 2020)

Nejméně často užívaným rámcem byl rámec Konflikt. Pandemie je považována za celosvětovou krizi. Armáda, zdravotníci i novináři společně proti této krizi bojují v „první linii“, stejně by tomu bylo ve válce. Všechny zprávy v rámci Konflikt tedy nahlíží na pandemii koronaviru jako na konflikt mezi lidmi a virem. *„V obecném smyslu vyvolal Covid-19 politický a ekonomický konflikt mezi zeměmi nebo dokonce uvnitř zemí.“ (Ogbodo et al, 2020)*

„Tato studie objevila téměř totožný vzor rámcování zpráv o Covidu-19 používaný mezi všemi světovými analyzovanými médii.“ (Ogbodo et al, 2020) Všechna média používala výrazy, které zdůrazňovaly strach mezi lidmi. To posiluje vztah mezi mediálním rámcováním světové zdravotnické krize a lidským vnímáním a reakcí na nebezpečí viru.

„Rámce Lidský zájem a Strach/strašení dominovaly analyzovanému zpravodajství, což mohlo vyvolat další zdravotní potíže, zejména u lidí se špatným zdravotním stavem. To neznamena, že by média měla upustit od nejnovějších zpráv o pandemii, ale výběr slov by měl směřovat spíše k deeskalaci než k eskalaci.“ (Ogbodo et al, 2020)

Co se tuzemského prostředí týče, jsou pro nás důležité analýzy společnosti Media Tenor, které zkoumají obsah zpravodajství České televize právě v souvislosti s Covidem-19.

V analýze pro rok 2020 můžeme, v kapitole Firmy ve zpravodajství ČT 24, pozorovat první zmínku o společnosti produkující vakcínu proti Covidu-19, a to konkrétně farmaceutickou firmu Pfizer. Této společnosti se týkalo 130 výpovědí ve zpravodajských relacích: Události, Události, komentáře, Zprávy ve 12 a Zprávy ve 23. (Herot, Bartalosoová, 2021, s. 41) Bylo tomu tak i přes to, že ke schválení jejich vakcíny došlo až 2. prosince 2020 ve Velké Británii.

Další významnou analýzou Media Tenoru je Analýza alarminu ve zpravodajství o Covidu-19 v období od 28. 9. do 11. 10. 2020. Analýza zkoumá téma Covid-19 v hlavních zpravodajských relacích České televize, TV Novy, Primy FTV a Českého rozhlasu.

Výzkumníci Media Tenoru zjistili, že ze všech analyzovaných pořadů, věnovaly Události ČT tématu Covid-19 nejvíce prostoru. Ve všech pořadech pak informování o tématu epidemie zabralo více než polovinu prezentovaného obsahu. Celková stopáž covidových příspěvků ve

všech sledovaných relacích tvořila dohromady 54 % stopáže pořadu. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2021, s. 6)

Ve všech sledovaných pořadech bylo nejčastějším tématem Opatření proti šíření viru Covid-19. Co se týče očkování a vývoje vakcíny, v tomto období toto bylo velmi čerstvým tématem. V pořadech Události na ČT 1 a Televizní noviny na TV Nova mu nebyl věnován téměř žádný prostor. V Hlavních zprávách FTV Prima tvořilo toto téma 3 % z pořadu a bylo mu věnováno celkem 39 výpovědí. V Hlavních zprávách na ČRo tvořilo téma očkování a vývoj vakcíny už jen 2,3 %, všech výpovědí týkajících se tohoto tématu bylo celkem 7. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2021, s. 8-11)

Zaměření na zahraniční zpravodajství, bylo kvůli epidemii Covidu-19 spíše upozaděno, všechny relace se věnovaly spíše domácímu dění. U všech stanic celkový podíl na stopáži pořadu přesahoval u domácího zpravodajství 70 %. Nejčastěji zmiňovanou zahraniční lokalitou byly Spojené státy americké. U nich se zpravodajství kromě zdravotnictví věnovalo i tématu Politika, protože ve sledovaném období onemocněl virem Covid-19 i americký prezident Donald Trump. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2021, s. 14-15)

Další důležitou analýzou firmy Media Tenor je Analýza alarmingu ve zpravodajství o Covidu-19 v období 28. 9. až 11. 10. 2020. Tato analýza zjistila, že nejvíce příspěvků týkajících se Covidu-19 bylo zveřejněno v relaci Události na ČT 1. Také co se týče stopáže byla Česká televize na první pozici. Tato výrazná převaha zpravodajství ČT ve srovnání s ostatními stanicemi je patrná dlouhodobě a napříč tématy a nesouvisí tak specificky s pokrytím epidemie Covidu-19. Celkově zpravodajství o Covidu-19 u všech televizních stanic dosahovalo nadpolovičních hodnot v celkové agendě relace. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2020, s. 6)

Nejčastějším tématem u všech zpravodajských relací bylo Opatření proti šíření koronaviru. Události ČT se dále věnovaly dopadům epidemie na průběh senátních a krajských voleb (9,2 % výpovědí), zatímco v agendě Primy a Novy bylo téma voleb spíše na okraji zájmu (4,5 % a 3,5 % výpovědí). Zpravodajství České televize bylo tematicky různorodější, protože oproti jiným relacím věnovalo více prostoru i dalším tématům. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2020, s. 8)

V Televizních novinách TV Novy bylo druhým nejčastějším tématem Počet nakažených, úmrtí. Tomuto tématu věnovala TV Nova zřetelně více pozornosti než ostatní stanice. TV Prima

ve svém zpravodajství, podobně jako Česká televize, měla poměrně velkou variabilitu témat. TV Prima se hodně věnovala jednotlivým nakaženým. Co se týče Českého rozhlasu a jeho zpravodajské relace Hlavní zprávy, jejím nejčastějším tématem bylo také opatření proti šíření Covidu-19. Oproti televizním relacím věnoval rozhlasový pořad také relativně více prostoru dopadům na školství (omezení výuky). (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2020, s. 11)

Nejvíce citovanou osobou byl na všech sledovaných stanicích Roman Prymula, tehdejší ministr zdravotnictví. A druhým nejcitovanějším člověkem byl tehdejší předseda vlády Andrej Babiš. Následovali v různém pořadí uspořádaní členové vlády a představitelé politických stran. Vedle politiků se mezi významné aktéry zpravodajství zařadili také lékaři a představitelé zdravotnického sektoru. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2020, s. 12)

Dále bylo analyzováno domácí a zahraniční zpravodajství. Při informování o Covidu-19 Česká televize pokryla domácí i zahraniční události na největším prostoru. U všech televizních pořadů mělo 77 až 79 % obsahu domácí povahu. Co se týče zahraničního zpravodajství s tematikou koronaviru, největší množství různých zemí ve svých příspěvcích měla TV Nova, druhá byla FTV Prima a třetí ČT. Všechny stanice nejvíce informovaly o dění v USA. Na komerčních stanicích pak na druhém místě byla Velká Británie, na ČT Francie a na ČRo země Evropské unie. V regionálním zpravodajství se sledované relace nejvíce věnovaly kraji Hlavní město Praha, s výjimkou Televizních novin, zde byl nejsledovanějším krajem kraj Zlínský. Největší množství různých domácích obcí měla ve svém zpravodajství Česká televize, komerční stanice jich měly více než o polovinu méně. (Herot, Nečas, Bartalosoová, 2020, s. 14-16)

Obsahem všech zmíněných studií, byla analýza mediálního obrazu viru Covid-19. Metodou aplikovanou u všech zmíněných výzkumů byla obsahová analýza, tuto metodu použijeme i v této práci.

3. Metodologická část:

3.1. Výzkumný problém

V této bakalářské práci se budeme věnovat tomu, jaký mediální obraz vakcín proti Covidu-19 tvořila Česká televize v Událostech a Televize Nova v Televizních novinách. Sledované období začíná 1.1. 2021 a končí 30.6. 2021. Zachycuje tedy první polovinu roku, kdy byla vakcinace nejdiskutovanějším tématem v médiích, jak českých, tak světových.

Českou televizi a Televizi Nova jsme pro naši analýzu zvolili, abychom zjistili, jak velký rozdíl bude v této problematice mezi veřejnoprávní a soukromou televizí. Potencionální rozdíly by mohly být v tom o které vakcíně se zpravovalo nejčastěji, o kterých vakcínách se hovořilo negativně a o kterých více pozitivně, nebo také v tom, jestli v těchto relacích v souvislosti s vakcínami převažovalo domácí nebo zahraniční zpravodajství. Tyto aspekty mohou být ovlivněny vlastnictvím média, anebo také tím, na jaké publikum médium své zpravodajství cílí.

3.1. Výzkumný cíl

S ohledem na výzkumný problém jsme si stanovili výzkumný cíl, tím je popsat hlavní charakteristiky toho, jak ČT a TV Nova informovaly o různých vakcínách proti koronaviru. V rámci tohoto cíle budeme porovnávat rozdíly mezi Událostmi a Televizními novinami a toho, jak určité události ovlivnily zpravodajství o vakcínách v těchto relacích.

3.2. Výzkumné otázky a hypotézy

V této části práce si představíme výzkumné otázky, které jsou odvozeny z výzkumného problému a cíle. Poté si ke každé z nich uvedeme hypotézu, kterou následně zdůvodníme.

Výzkumné otázky:

Hlavní výzkumná otázka této analýzy zní: „Jaký mediální obraz o vakcínách proti Covidu-19 tvořila Česká televize a TV Nova?“

- VO1: Která vakcína byla zmiňována nejčastěji?
- VO2: Jaké téma se v souvislosti s vakcínami objevovalo ve zpravodajských relacích nejčastěji?
- VO3: Informovala média o vakcínách spíše negativně, pozitivně nebo neutrálně?
- VO4: Informovala média v souvislosti s vakcínami spíše o domácím dění nebo o zahraničním?
- VO5: Kdo byl v souvislosti s vakcínami nejčastěji uváděn jako autor výpovědi?

Hypotézy:

- H1: Nejvíce zmiňovanou vakcínou byla vakcína Comirnaty od Pfizer/BioNtech.

Tato hypotéza vychází z analýzy zpravodajství českých televizí a ČRo (rok 2020). V kategorii Podnikové zpravodajství v části Firmy ve zpravodajství ČT24 se objevila pouze jedna farmaceutická společnost vyrábějící vakcíny, a to právě společnost Pfizer.

- H2: Nejčastějším tématem v obou zpravodajských relacích bylo téma Očkování.

Tato hypotéza vychází z analýzy alarminu ve zpravodajství o covidu-19 28. 9. – 11. 10. 2020. V kategorii tematická struktura je u TV Novy i ČT 1 jako nejčastější téma uvedeno Opatření proti šíření koronaviru. Mezi tato opatření se řadí také očkování proti Covidu – 19.

- H3: Média o vakcínách informovala spíše neutrálně.

Tato hypotéza vychází z analýzy alarmingu ve zpravodajství o covidu-19 28. 9. – 11. 10. 2020. V kategorii příznakovost má u obou televizních stanic největší podíl neutrální příznakovost.

- H4: Obě média informovala více o domácím než o zahraničním zpravodajství

Tato hypotéza vychází z analýzy zpravodajství českých televizí a ČRo (rok 2020). V kategorii Lokality v části Podíl zahraničního zpravodajství je u obou zpravodajských relací podíl zahraničního zpravodajství na celkové stopáži pořadu menší než 50 %.

- H5: Nejčastějšími autory výpovědí byli politici.

Tato hypotéza vychází z analýzy alarmingu ve zpravodajství o covidu-19 28. 9. – 11. 10. 2020. V kategorii Aktéři byli nejčastěji citovanými osobami právě politici.

3.3. Výzkumná metoda

K naplnění výše uvedených výzkumných cílů byla zvolena kvantitativní obsahová analýza. Tato výzkumná metoda je vhodná pro výzkum většího počtu mediovaných obsahů. „Charakteristickým rysem této metody je vysoká míra strukturovanosti a s tím je spojen i vysoký stupeň ověřitelnosti.“ (Scherer, 2004, s. 29) Výsledky kvantitativní obsahové analýzy se navíc dají přehledně znázornit pomocí grafů nebo tabulek. Tato metoda se pro náš výzkum hodí také proto, že díky ní můžeme pozorovat kolik pozornosti média věnovaly určitým vakcínám.

Aby aplikovaná metoda fungovala správně, všechny mediální obsahy se v analýze musí zpracovat stejným způsobem. Dalšími podmínkami, které je potřeba dodržet při tvorbě kvantitativní obsahové analýzy, jsou validita a reliabilita. „Reliabilita znamená, že metody využívané při šetření jsou zpracovány a zdokumentovány tak, že každý odborník, který tyto metody použije na stejném materiálu, musí dojít ke stejným výsledkům.“ (Scherer, 2004, s. 29) Validita znamená, že výzkumnou metodou měříme opravdu jen to, co měřit chceme.

Operacionalizaci začínáme výběrem jednotek pro naši analýzu. Podle Scherera (2004, s. 35) se tento výběr provádí ve čtyřech rovinách. Nejprve si zvolíme analyzovaná média, poté

jaké obsahy budeme analyzovat, dále si stanovíme, jaké časové období budeme sledovat a také si specifikovat mediované obsahové jednotky.

Po tomto kroku přichází na řadu kódování neboli zaznamenávání obsahů do číselných hodnot – kódů. Kódování představuje dvoustupňový proces. „Prvním stupněm je segmentace mediovaných obsahů na jednotlivé prvky, kódovací jednotky, Tyto jednotky pak v druhé fázi popisujeme pomocí pevně stanovených kategorií.“ (Scherer, 2004, s. 38)

Pokud máme fázi kódování hotovou, přesuneme se k verifikaci a čištění získaných dat. Prověřujeme tedy, zda jsou námi zanesená data bezchybná. „Po prověření a korektuře dat následuje jejich vyhodnocování.“ (Scherer, 2004, s. 50) Vyhodnocená data nejlépe znázorníme zanesením do grafu nebo do tabulek. Konkrétně byl pro tuto práci použit Microsoft Excel a jeho funkce tvoření konvergenčních tabulek a grafů.

3.4. Výzkumná jednotka

Základní výzkumnou jednotkou v této práci je výpověď. Tato výzkumná jednotka představuje segment informace, který je definován původcem (rozpoznatelným autorem výpovědi), tématem a subjektem, k němuž se vztahuje. Výpověď jsem jako výzkumnou jednotku zvolila proto, že v porovnání s televizním příspěvkem jsou výpovědi konkrétnější a umožňují tedy detailnější zkoumání tématu. Pro analýzu byly vybrány pouze ty výpovědi, které zmiňovaly konkrétní vakcíny nebo jejich výrobce.

3.5. Vymezení dat

Pro svou bakalářskou práci jsem se rozhodla analyzovat dvě české televizní stanice. Televizní stanice jsem si vybrala proto, že mají větší dosah než tištěná média. V televizních médiích jsem navíc získala k analýze větší vzorek, než jaký bych měla k dispozici v médiích tištěných, ta jsou totiž značně omezena prostorem, který mají k dispozici.

K výzkumu jsem si zvolila stanici ČT1 a stanici TV Nova. Tyto dvě televizní stanice jsem si zvolila proto, že jsem chtěla zjistit jaký rozdíl bude mezi veřejnoprávní a komerční televizí.

Tyto stanice jsou také dlouhodobě nejsledovanější televizní stanice v České republice. Analyzované výpovědi byly zveřejněny v hlavních zpravodajských relacích těchto televizí, a to v Událostech na ČT1 a Televizních novinách na TV Nova.

Výpovědi jsem nejprve vyhledávala na webu anopress.cz podle klíčových slov, kterými byly názvy vakcín a také názvy výrobců vakcín. Tedy: Comirnaty, Pfizer, BioNtech, CVNCOV, CureVac, Spikevax, Moderna, Sputnik V, Gam-COVID-Vac, Ústav epidemiologického a mikrobiologického výzkumu Nikolaje Gamaleji v Moskvě, Vaxzevria, AstraZeneca, Vero Cell, CoronaVac, Sinovac, Janssen, Janssen Pharmaceutica, Johnson & Johnson, Gam. Tyto vakcíny byly v první polovině roku 2021 uvedeny jako schválené Evropskou komisí, nebo jako vakcíny, které jsou v procesu schvalování na webu Covid Portál, který je spravovaný Ministerstvem zdravotnictví České republiky. U jedné z analyzovaných vakcín byl proces schvalování přerušen v první polovině roku 2021, byla to vakcína CVNCOV. Vyhledávat výpovědi nejen podle názvu vakcín, ale také podle názvu jejich výrobce jsem se rozhodla proto, že v mnoha výpovědích byl název vakcíny zaměněn za název jejího výrobce a naopak.

Data byla zúžena datem 1.1. 2021 až 30.6. 2021. Z nalezených výpovědí musely být následně vyřazeny výpovědi, které neobsahovaly žádnou zmínku o vakcínách, tyto výpovědi zmiňovaly britského premiéra Borise Johnsona. K této komplikaci došlo kvůli shodě názvu výrobce vakcín Johnson & Johnson a příjmení britského premiéra.

Data k provedení analýzy jsem získávala přímo ze zpravodajských relací. Archivní díly Událostí jsem získávala na webu České televize ceskatelevize.cz/ivysilani a archivní díly Televizních novin jsem získala od společnosti MediaTenor.

Do analýzy byly zahrnuty všechny výpovědi s datem publikování v časovém rozmezí od 1.1. 2021 do 30.6. 2021 a obsahovaly název vakcíny či název výrobce vakcín. Toto období jsem si zvolila proto, že před koncem roku 2020 byl naočkován první člověk v České republice. A právě v první polovině roku 2021 se promítalo snad do všech mediálních obsahů zveřejněných jak českými, tak i světovými médii.

3.6. Proměnné

Datum:

Uvedený den, měsíc a rok, ve kterém byl příspěvek vyslán.

Název vakcíny:

Pokud bude v příspěvku zmíněna vakcína, bude zapsán oficiální název vakcíny a zároveň oficiální název jejího výrobce.

Vakcíny schválené EU v prvním pololetí roku 2021 a jejich výrobci:

- **Comirnaty-Pfizer/BioNtech**
- **Spikevax-Moderna**
- **Vaxzevria-AstraZeneca**
- **Janssen-Janssen Pharmaceutica (Johnson & Johnson)**

Vakcíny v procesu schvalování pro EU v prvním pololetí roku 2021 a jejich výrobci:

- **Sputnik V (Gam-COVID-Vac)-Ústav epidemiologického a mikrobiologického výzkumu Nikolaje Gamaleji v Moskvě**
- **Vero Cell (CoronaVac)-Sinovac**

Vakcíny, u kterých byl proces schvalování pro EU zastaven v první polovině roku 2021 a jejich výrobci:

- **CVNCOV-CureVac**

Výrobce vakcíny:

Pokud bude ve výpovědi uveden výrobce vakcíny, bude zároveň zapsán její oficiální název.

Téma:

Tematické zařazení výpovědi.

Tematické kategorie:

- **Logistika vakcín** – výpovědi, ve kterých autor mluví o nákupu, prodeji, darování, vývozu a dovozu, nebo distribuci vakcín (v rámci konkrétního státu i mezi více státy), nebo o jejich nedostatku
- **Nepoužité vakcíny**– výpovědi, ve kterých autor mluví o počtu nepoužitých vakcín, důvodu jejich nepoužití anebo o nakládání s nepoužitými vakcínami
- **Očkování** – výpovědi, ve kterých autor mluví o očkování jako o přímém aktu, při kterém je provedena vakcinace, dále pokud bude zmíněn průběh očkování, rostoucí, nebo klesající počet naočkovaných, rozestup mezi dávkami, změny v očkování
- **Očkovací centra** – pokud je výpověď zaměřena na zřizování, fungování a počet očkovacích center
- **Očkovací certifikáty a covid pasy** – výpovědi, které se týkají očkovacích certifikátů, nebo covid pasů a jejich využívání v rámci cestování, vstupu na kulturní akce, do restaurací, využití služeb atd.
- **Odpůrci očkování** – výpovědi zaměřené na odpůrce vakcín, jejich názory, teorie, prohlášení, různé akce a demonstrace
- **Podpora očkování**–výpovědi zaměřené na různé akce, výroky, propagační materiály a kampaně související s podporou očkování ať už státní nebo soukromou
- **Rezervační systém očkování proti Covidu-19** – výpovědi týkající se rezervačního systému očkování proti Covidu-19 a jeho fungování nebo nefungování
- **Účinky vakcín** – pokud bude výpověď informovat o účincích vakcín ať už pozitivních tak i negativních, zároveň také o dopadech a následcích vakcinace určitou vakcínou proti Covidu-19
- **Výroba vakcín** – pokud se výpověď týkala výroby vakcín, jejího přesunutí, pozastavení či úplného zrušení
- **Výzkumy vakcín** – výpovědi, které zmiňují výzkum a testování vakcín, a s tím související proces schvalování i samotné schválení vakcín, dále testování účinnosti vakcíny a také výzkum zájmu o konkrétní vakcínu
- **Zájem o očkování vakcínou** – výpovědi zmiňující zájem lidí očkovat se konkrétní vakcínou

Příznakovost:

Jak média informovala o konkrétních vakcínách.

- **Negativní** – pokud bude výpověď zmiňovat nežádoucí účinky vakcín, negativní následky, přerušení jejich schválení, negativní výsledky výzkumu vakcín, odpůrce očkování, klesající zájem o očkování, jejich nedostatek nebo naopak likvidování jejich přebytku
- **Pozitivní** – pokud výpověď zmiňuje pozitivní účinky vakcín, jejich schválení, pozitivní výsledky jejich výzkumu, podporu očkování, rostoucí zájem o očkování, a také o jejich nákup či prodej
- **Neutrální** – pokud výpověď nebude patřit do pozitivní ani negativní kategorie

Domácí a zahraniční zpravodajství:

Zda se výpověď týkala domácího nebo zahraničního zpravodajství.

- **Domácí** – pokud se výpověď bude týkat dění na území České republiky, včetně činnosti českých občanů na území jiného státu
- **Zahraniční** – pokud se výpověď bude týkat dění na území jiného státu než České republiky a nebude v ní figurovat českých občan, společnost, nebo instituce

Země:

Konkrétní území, jehož se výpověď týká.

- Zapsán bude konkrétní stát, pokud ve výpovědi bude přímo zmíněn, nebo bude zmíněno jeho město či území
- pokud nebude zmíněno žádné území, bude zapsáno-neuvedeno
- do této kolonky bude zapsána také Evropská unie, pokud se výpověď bude týkat jejího území

Autor:

Skupiny, do kterých může náležet uvedený autor výpovědi.

Kategorie autorů:

- **Expert/vědec** – pokud autor výpovědi má odborné vzdělání, zároveň však není zdravotnickým personálem
- **Moderátor/reportér** – osoba podílející se na tvorbě obsahu určité TV stanice
- **Politik** – pokud je autor výpovědi aktivní v politice
- **Úředník** – pokud je autor zaměstnancem státní správy
- **Veřejně známá osobnost** – pokud je autor veřejně známou osobou – tím myšleno, že nemá zdravotnické ani jiné odborné vzdělání, které by z něho dělalo experta na epidemii, ale jde o člověka mediálně známého, někoho, kdo skrze média může oslovovat velké množství lidí, jde např. o zpěváky, herce, umělce, spisovatele, komiky, fotografy, novináře a moderátory (ne ti, kteří se podílejí na vysílání konkrétní TV stanice) ...
- **Zástupce veřejnosti** – pokud autor výpovědi není odborníkem jakéhokoli oboru, není mediálně slavný, není aktivní v politice, nepracuje ve státní správě ani ve zdravotnictví
- **Zdravotnický personál** – pokud je autor pracovníkem v nemocnici nebo v jiném zdravotnickém zařízení

Jméno autora:

Vlastní jméno autora výpovědi uvedené médiem.

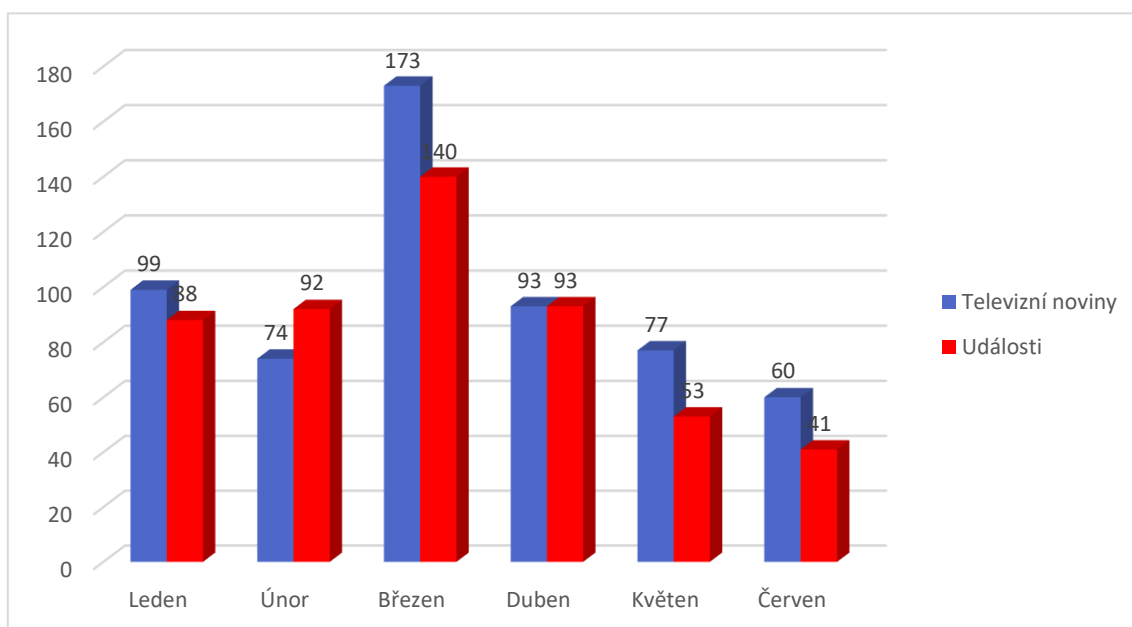
- Jméno uvedené médiem u výpovědi, jako jméno autora výpovědi
- Popřípadě název společnosti či instituce
- Pokud jméno nebylo uvedeno, bude zapsáno-neuvedeno

4. Analytická část

Tato část práce se bude věnovat samotnými výsledky provedené analýzy a jejich interpretací. Podle klíčových slov bylo nalezených výpovědí v pořadu Události byl 507, v Televizních novinách to bylo 576. Celkový počet zkoumaných výpovědí tedy činí 1083.

3.6. Počet výpovědí v jednotlivých měsících

Graf 1: Počet výpovědí za měsíc v Událostech a Televizních novinách

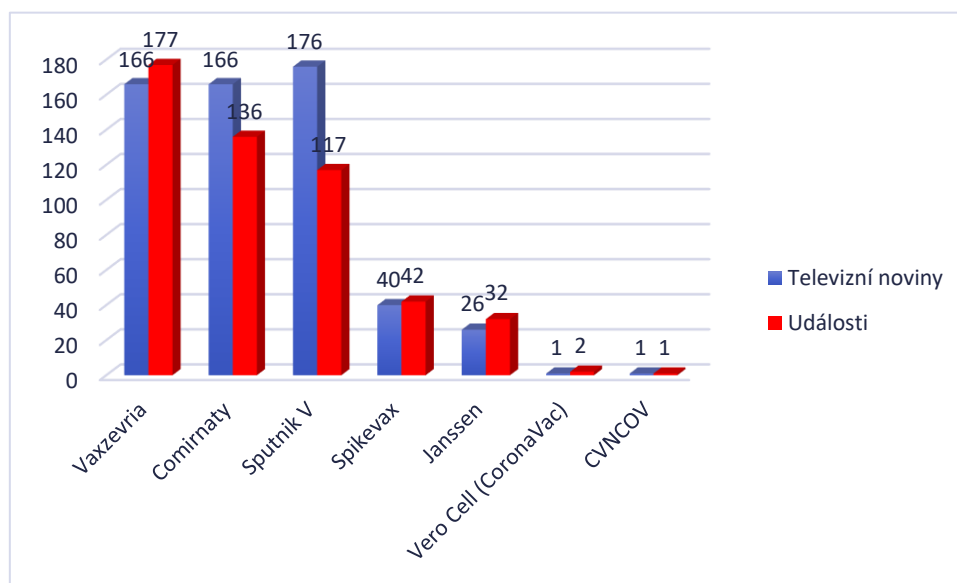
Celkový počet výpovědí o vakcínách proti Covidu-19 v relaci Události ČT 1 v období od 1.1. 2021 do 31.6. 2021 byl 507. O 69 výpovědí více vzniklo v Televizních novinách, tedy 576. Nejvíce výpovědí o vakcínách na obou stanicích vzniklo v měsíci březen, a to celkem 140 na ČT1 a 173 na TV Nova. Tento nárůst výpovědí může mít více příčin. Jistě k němu přispěl nákup ruské vakcíny Sputnik V slovenskou vládou, nebo také schválení vakcíny Janssen od společnosti Johnson & Johnson Evropskou unií. V následujících měsících se už stanice rozcházejí.

V Událostech můžeme pozorovat výrazný skok, kde došlo ke snížení počtu výpovědí, mezi dubnem a květnem. V Televizních novinách došlo naopak k postupnému snižování

výpovědí v měsících duben, květen a červen. Duben měl u obou relací naprosto totožný počet výpovědí, a to celkem 93. U obou relací byl červen měsícem s nejmenším počtem výpovědí týkajících se vakcín proti Covidu-19. Toto snížení nejspíše zapříčinil menší počet výskytu významných událostí týkajících se očkování proti Covidu-19, zároveň jisté vyčerpání tohoto tématu, a také snižující se zájem veřejnosti o něj. Je možné, že pokud by média neomezila informování o očkování proti Covidu-19, mohlo se z něho stát téma, které v očích stále více a více lidí ztratí na zajímavosti i významu.

3.7. Počet zmínění vakcín proti Covidu-19

Graf 2: Počet zmínek o vakcíně v Událostech a Televizních novinách

Nejčastěji zmiňovanou vakcínou v příspěvcích Událostí byla vakcína Vaxzevria od společnosti AstraZeneca, ta se ve výpovědích objevila celkem 236krát. Vaxzevria byla nejčastěji zmiňována i v Televizních novinách, výpovědí s touto vakcínou bylo 225.

Druhou nejčastěji zmiňovanou vakcínou v Událostech byla vakcína Comirnaty od americké firmy Pfizer ve spolupráci s německou firmou BioNTech, ta byla zmíněna 171krát. V Televizních novinách je druhou nejzmiňovanější vakcínou ruský Sputnik V, s 222 výpověďmi. V Událostech je Sputnik V na třetím místě, se 143 zmínkami. A v Televizních novinách je na třetím místě vakcína Comirnaty, která byla zmíněna v 210 výpovědích.

Co se týče Televizních novin, velký datový skok můžeme vidět u čtvrté vakcíny Spikevax, výpovědí, které ji zmínily bylo celkem 100. V Událostech je přechod mezi třetí a čtvrtou vakcínou o něco plynulejší, Spikevax obsahovalo celkem 74 výpovědí.

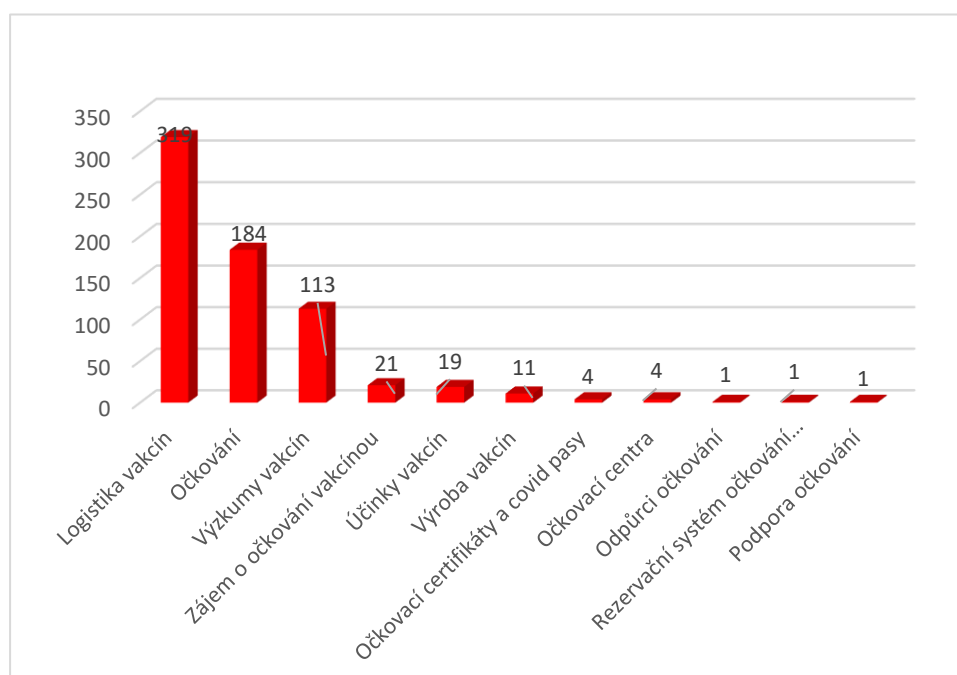
Vakcína Janssen byla u obou relací na čtvrtém místě. V Událostech byla zmíněna 48krát a v Televizních novinách celkem 57krát.

Opačné pořadí počtu zmíněných vakcín u sledovaných relací můžeme pozorovat u posledních dvou vakcín, tedy CVNCOV a u Vero Cell (CoronaVac). V Událostech byla víckrát zmíněna vakcína CVNCOV, a to celkem čtyřikrát, vakcína Vero Cell byla zmíněna dvakrát. V Televizních novinách byla čtyřikrát zmíněna vakcína Vero Cell a dvakrát vakcína CVNCOV.

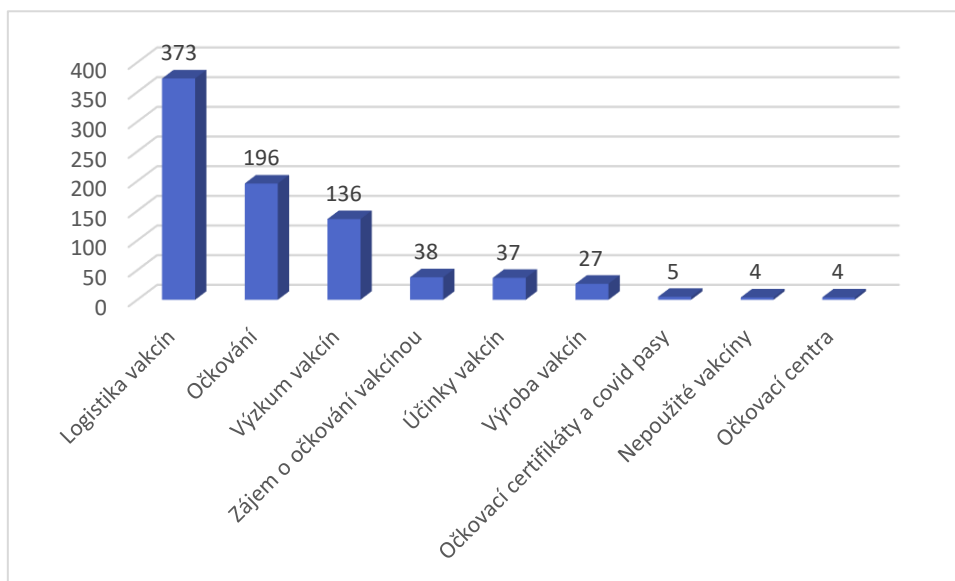
Oproti Událostem ČT měly v Televizních novinách první tři nejčastěji zmiňované vakcíny velmi podobný počet výpovědí. Právě to, že počet zmínek o prvních třech vakcínách byl téměř vyrovnaný, a také to, že vakcína Sputnik V tedy byla v Televizních novinách uváděna častěji než v relaci Události, mohlo způsobit to, že se tvůrci Televizních novin snažili vyhovět co největšímu možnému počtu diváků, a tedy podávat informace o těchto třech nejvíce diskutovaných vakcínách co nejvíce rovnoměrně.

3.8. Nejčastěji zmiňovaná témata

Graf 3: Počet výpovědí podle tématu v Událostech

Graf 4: Počet výpovědí podle tématu v Televizních novinách

U prvních třech témat se obě zpravodajské relace shodovaly, posledních pět témat u Událostí a tři poslední témata u Televizních novin se lišila.

U obou sledovaných relací dominovalo téma Logistika vakcín. Na České televizi bylo zmíněno 319krát, na Televizi Nova celkem 373krát. Četnost těchto témat můžeme odůvodnit tím, že v první polovině roku 2021 většina světa řešila právě dovoz vakcín právě do jejich státu, anebo naopak jejich distribuci zbytku světa. O dovoz a vývoz se zajímala samozřejmě také Evropská unie i Česká republika samostatně. U některých společností vyrábějících vakcíny se řešily potíže s dodáním, u jiných výrobců vakcín byla naopak vyzdvihována jejich schopnost dodávat velké množství vakcín ve velmi krátkém čase.

Další nejčastěji zmiňované téma bylo Očkování, tedy očkování jako přímý akt podání vakcíny pacientovi. Těchto zmínek o vakcínách bylo v Událostech celkem 184 v Televizních novinách jich byl velmi podobný počet, a to přesně 196. Výpovědi s tímto tématem se týkaly především toho, kolik lidí bylo naočkováno, jakou vakcínou. Velmi častým obsahem těchto výpovědí byly také zprávy o tom, jak různé státy očkování určitými vakcínami zahajovaly, pozastavovaly, nebo pozměňovali očkovací strategii. Výpovědi, které se týkaly proočkování lidí u nás, byly určitě důležitou součástí mediálního informování o světové pandemii, stejně jako informace o tom, jak nejen Česká republika, ale i ostatní různé státy měnily svou očkovací strategii.

Třetím nejzmiňovanějším tématem, s počtem 113 zmínek v Událostech a 136 zmínek v Televizních novinách, byl Výzkum vakcín. Toto téma bylo zmiňované hlavně ve výpovědích o doporučení k registraci vakcíny od Evropské agentury pro léčebné přípravky, nebo samotné schvalování vakcín Evropskou komisí, a také výzkum účinnosti vakcíny. Ve sledovaném období došlo v Evropské unii ke schválení vakcín Spikevax od společnosti Moderna, Vaxzevria od AstraZenecy a Janssen od Janssen Pharmaceutica (Johnson & Johnson). Co se týče v tomto období neschválených vakcín, byla to ruská vakcína Sputnik V, o které se nejvíce mluvilo v souvislosti s tím, že doposud nebyla schválena Evropskou komisí. Častým obsahem výpovědí bylo také to, že její výrobci ani nezažádali o registraci vakcíny v Evropské unii. Výzkum účinnosti vakcíny se často objevoval v souvislosti s vakcínou od AstraZeneca a to proto, že vědci museli vakcínu znovu testovat a zkoumat po tom, co se u několika lidí po očkování touto vakcínou objevily vážné nežádoucí účinky.

Poté následuje téma Zájem o očkování vakcínou, které bylo v souvislosti s vakcínami zmíněno 21krát v relaci Události. V Televizních novinách jich bylo celkem 38. Nejčastěji v nich byl vyjádřen zájem nebo naopak nezáměr veřejnosti o určitou vakcínu. Velmi kontroverzními byly v tomto ohledu hlavně vakcína Sputnik V a vakcína AstraZeneca. Podle výpovědí byl Sputnik V v některých státech lidmi přijímán velice dobře, naopak v jiných státech byl o něj zájem minimální. Vakcína Vaxzevria od AstraZeneca měla kvůli svým nežádoucím účinkům potíže se zájmem lidí také v České republice, někteří lidé se k ní vyjadřovali negativně, většinou šlo o zástupce veřejnosti. Naopak vědci nebo politici vakcínu a její účinky hodnotili vcelku pozitivně.

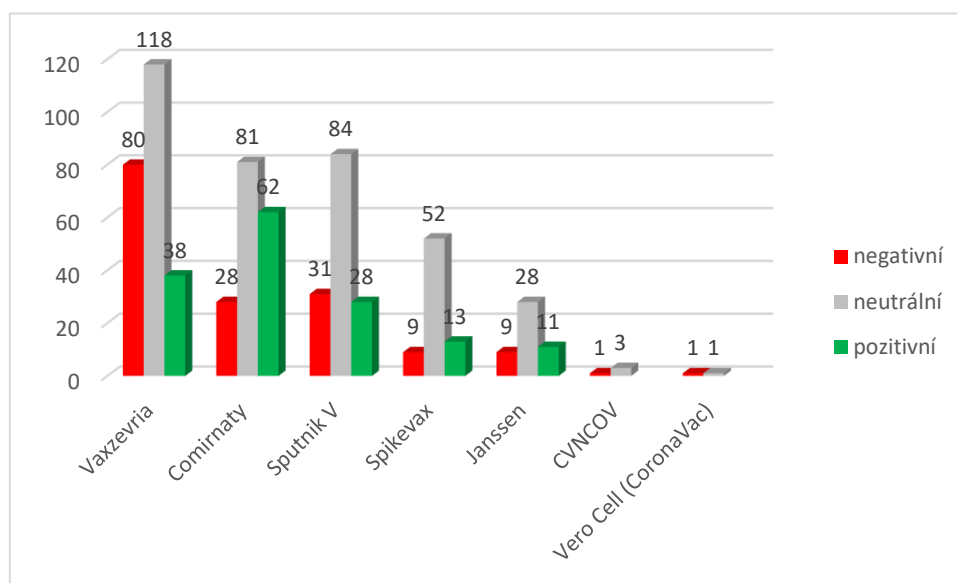
S tématem účinků vakcín bylo spojeno celkem 19 zmínek o vakcínách v Událostech ČT a 37 zmínek na Televizi Nova. Účinky vakcín je téma, umístěné na páté pozici a týká se jak účinků pozitivních, tak i těch negativních. V analyzovaných výpovědích se častěji objevovaly účinky negativní. Nejčastěji u již zmiňované vakcíny Vaxzevria.

U Událostí se na další pozici objevilo téma Výroba vakcín, s 11 zmínkami. Na stejné pozici je také u Televizních novin, s 27 zmínkami. Ve výpovědích s tímto tématem šlo velmi často o přímý popis postupu výroby vakcíny, míst, kde se vakcíny vyrábí, jak se různé společnosti výrobu zvládají a také stěhování či rozšiřování výroby určité farmaceutické firmy do jiných zemí.

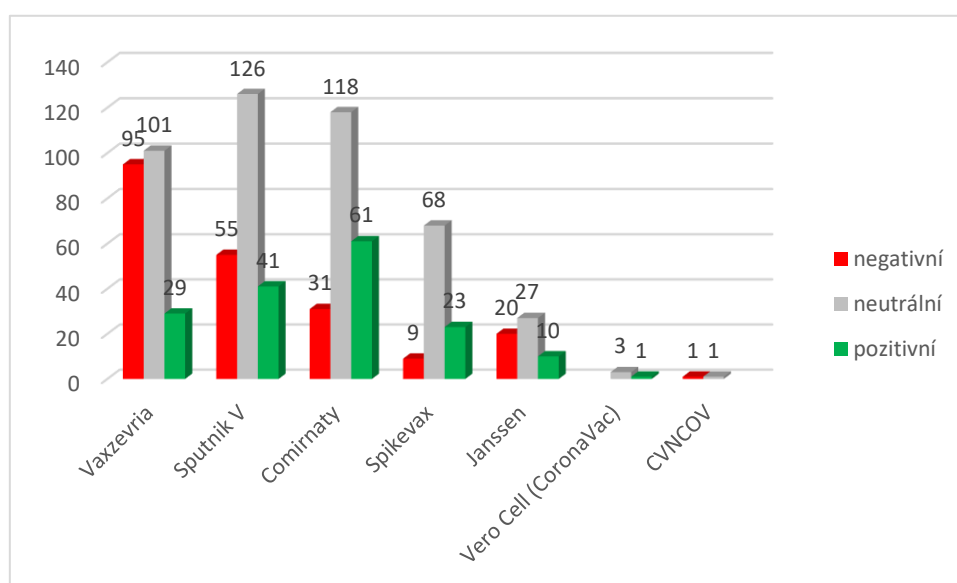
Zbylá témata už byla spíše ojedinělá. V Událostech byla témata Očkovací certifikáty a covid pasy a Očkovací centra zmíněna celkem čtyřikrát. Po jedné zmínce pak měla témata Podpora očkování a Odpůrci očkování. V Televizních novinách bylo téma Očkovací certifikáty zmíněno pětkrát a nejmenší počet zmínek mělo téma Nepoužité vakcíny a téma Očkovací centra. Obě tato témata byla v Televizních novinách zmíněna čtyřikrát.

3.9. Příznakovost zmínek o vakcínách proti Covidu-19

Graf 5: Počet výpovědí o určitých vakcínách podle příznakovosti v Událostech

Graf 6: Počet výpovědí o určitých vakcínách podle příznakovosti v Televizních novinách

Česká televize ve své zpravodajské relaci o vakcínách proti Covidu-19 informovala z většiny s neutrální příznakovostí, a to v 367 případech. Stejně tomu bylo i v Televizi Nova, kde bylo 444 neutrálních zmínek.

Dále Česká televize ve svých 159 výpovědích informovala o vakcínách s negativní příznakovostí, o něco méně, celkem 152 výpovědí ze zpravodajské relace Události patřilo do kategorie pozitivní. U Televizních novin tomu bylo naopak, více výpovědí mělo negativní příznakovost s to dohromady 211 výpovědí. O dost méně bylo v Televizních novinách zveřejněno pozitivních výpovědí, těch bylo pouze 165.

Vakcína, která byla v obou zpravodajských relacích hodnocena nejvíce pozitivně byla očkovací látka Comirnaty od společnosti Pfizer/BioNtech. Tato vakcína byla 21.12. 2020 vůbec první vakcínou schválenou Evropskou unií. V květnu 2021 byla dokonce schválena pro očkování dětí nad 12 let. Spojení farmaceutických firem Pfizer/BioNtech se pro Evropskou unii stal také velmi důležitým obchodním partnerem. Když firma AstraZeneca nezvládala plnit své závazky, plynoucí ze smlouvy s EU na dovoz svých vakcín, byla to právě společnost Pfizer/BioNtech, která se ukázala jako spolehlivý dovozce vakcín a nahradila nedodané dávky vakcíny Vaxzevria od AstraZenecy.

A právě nesplněné závazky AstraZenecy vůči EU, zapříčinily to, že Vaxzevria byla často zmiňována v negativních souvislostech. V Událostech bylo negativních zmínek o vakcíně Vaxzevria 80 z celkového počtu 236. U Televizních novin to bylo 95 z 225. Britsko-švédská firma v prvních měsících roku 2021 Evropské unii oznámila, že doručí pouze třetinu z objednaných dávek, těch bylo 90 milionů. Její mediální obraz zhoršila také kauza z druhé poloviny března 2021, kdy se ve skladech v Itálii našlo přibližně 30 milionů očkovacích dávek. Tyto vakcíny byly údajně určeny pro vývoz do Velké Británie. Ta čelila kritiku za to, že z Evropské unie očkovací dávky pouze dovážela. I přesto, že se na jejím území vakcíny vyrábějí, nevyvezla do Evropské unie žádné. Avšak nebyly to jen problémy s logistikou, které poškodily obraz AstraZenecy. V březnu 2021 se po podání látky Vaxzevria u několika pacientů začaly objevovat vážné nežádoucí účinky. Docházelo hlavně ke krevním sraženinám v několika případech došlo také k plicní embolii. Některé státy proto dokonce očkování vakcínou od Astrazenecy pozastavily, a to například Rakousko, Norsko, Dánsko, nebo Bulharsko.

Nejvíce rozporuplnou vakcínou byla vakcína Sputnik V. V České televizi byla na druhém místě, co se týče neutrality. Nejvíce neutrálně hodnocenou vakcínou v Událostech byla vakcína Vaxzevria. V Televizních novinách však byl Sputnik V vakcínou, která měla největší počet neutrálních zmínek.

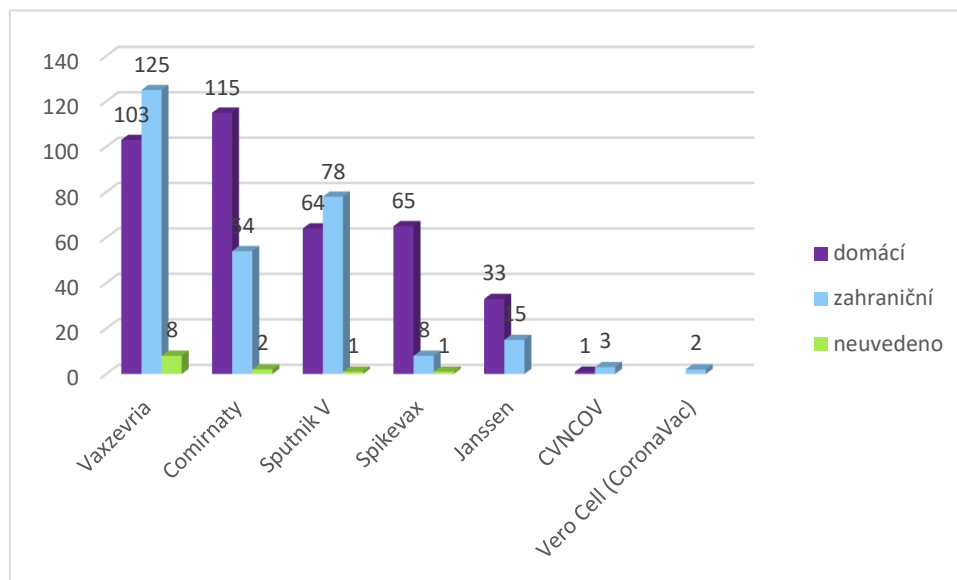
Tato ruská vakcína byla schválena jako první na světě, ovšem pouze Ruskem. Vakcínu i přes její neschválení Evropskou unií, začalo dovážet Maďarsko i Slovensko. Vlády obou zemí to označily za velmi důležitý krok, pro to, aby bylo očkování dostupné co nejvíce lidem.

Velkým podporovatelem Sputniku V byl slovenský premiér Igor Matovič. Ten tvrdil, že Sputnik V si přeje nejen on, ale, že počet očkovaných po jeho dovozu raketově stoupne, protože na něho čeká obrovská část Slováků, to však následující výzkumy popularity vyvrátily. Podezření navíc vyvolal výzkum Slovenského státního ústavu pro kontrolu léčiv, který zjistil, že Ruskem dodaná látka se liší od Sputniku V, který byl použit v testech a studiích. Igor Matovič byl za obcházení EU a objednání Sputniku V ostře kritizován. Tímto krokem vyvolal slovenskou vládní krizi, která skončila výměnou premiéra i ministra zdravotnictví.

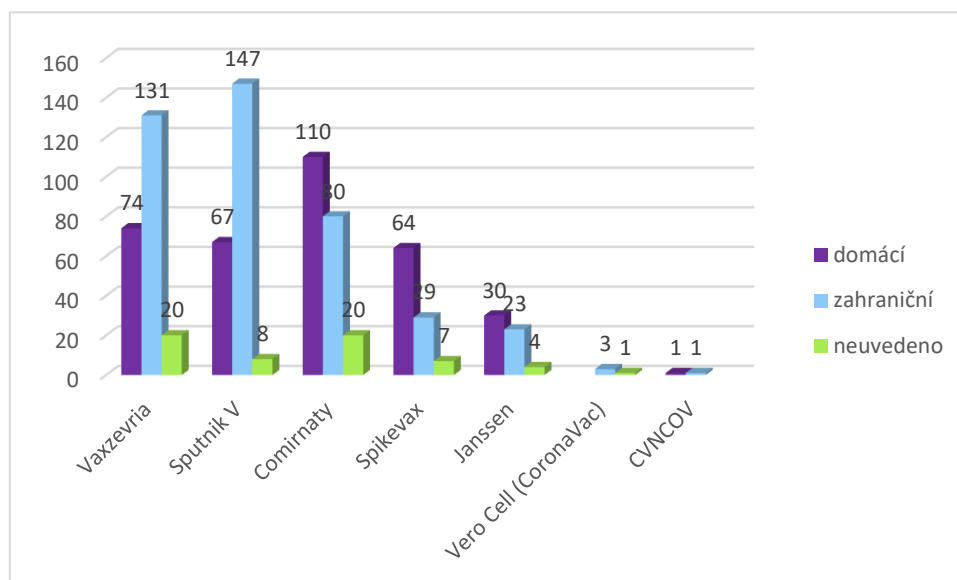
Sputnik V vyvolal rozbroje také v české vládě, kdy prezident Miloš Zeman požadoval odstoupení ministra zdravotnictví, Jana Blatného, kvůli jeho postoji k ruské vakcíně. Novým ministrem se stal Petr Arenberger, který byl ke Sputniku V méně kritický. Další negativní výpovědi o Sputniku přišly v květnu roku 2021, kdy přišel zpravodajský web Seznam Zprávy s informací, že tehdejší ministr vnitra Jan Hamáček plánoval cestu do Moskvy, kde měl údajně vyjednávat o výměně utajovaných informací o kauze Vrbětice, za dodávky vakcíny Sputnik V. Jan Hamáček to ale popřel.

3.10. Zastoupení domácího a zahraničního zpravodajství

Graf 7: Počet výpovědí věnující se domácímu a zahraničnímu zpravodajství v souvislosti s vakcínami v Událostech

Graf 8: Počet výpovědí věnující se domácímu a zahraničnímu zpravodajství v souvislosti s vakcínami v Televizních novinách

Podle analýzy v Událostech České televize převládalo domácí zpravodajství, vakcíny byly v souvislosti s domácím zpravodajstvím zmíněny 381krát. Výpovědích týkajících se

zahraničního zpravodajství bylo 206, celkem 10 výpovědí se nedalo zařadit ani do jedné z těchto kategorií. S příchodem celosvětové pandemie, se nejspíš zpravodajství veřejnoprávní televize zaměřilo více na dění v České republice, protože právě to, jak se situace mění v naší zemi zajímalo české občany nejvíce.

U výpovědí v Televizních novinách TV Novy převládalo zahraniční zpravodajství. Zahraničních výpovědí bylo celkem 292, těch domácích bylo 243 a u 41 výpovědí nebylo uvedeno žádné zeměpisné území. Větší zaměření na zahraniční zpravodajství u komerční televize by mohlo být částečně zapříčiněno i vlastnickou strukturou média. Více zahraničního zpravodajství mohla také zapříčinit slovenská vládní krize, jejíž příčinou byl nákup vakcíny Sputnik V. To, že o těchto událostech Televizní noviny informovaly více než Události mohlo být způsobeno tím, že TV Nova jako komerční stanice více pracuje s negativitou a skandálními zprávami.

Největší podíl domácího zpravodajství na obou televizních stanicích můžeme pozorovat u vakcíny Spikevax od Moderny. Dalšími dvěma velmi často zmiňovanými vakcínami v souvislosti s domácím zpravodajstvím jsou u vakcíny Comirnaty od Pfizer/BioNtech a také Janssen od Janssen Pharmaceutica (Johnson & Johnson). Použití prvních dvou zmíněných vakcín v Evropské unii bylo schváleno v lednu 2021. Vakcína Janssen byla, z těchto tří vakcín, schválena jako poslední, a to v březnu 2021. Důvodem, že byly tyto vakcíny často zmiňovány v domácím zpravodajství bylo nejspíše to, že všechny tři vakcíny se ve sledovaném období očkovaly v České republice. Nejvíce se u nás očkovalo vakcínou Comirnaty. Právě vakcínu od Pfizer/BioNtech bylo u nás možné podávat pouze v očkovacích centrech, praktičtí lékaři měli k dispozici vakcíny Spikevax, Vaxzevria a Janssen. Vakcíny Spikevax a Vaxzevria navíc nebyly určeny pro lidi nad 60 let. Pro ně byla primárně určena vakcína Janssen.

U vakcíny od AstraZenecy v obou zpravodajských relacích lehce převažovalo zahraniční zpravodajství, nejspíše proto, že se v březnu 2021 řešil především spor Evropské unie s firmou AstraZeneca, která nezvládala splnit dohodu o dovozu vakcín, kterou s Unii uzavřela. V prvním pololetí 2021 se také ve světě začaly objevovat případy krevních sraženin a dalších negativních účinků po podání vakcíny Vaxzevria.

V Událostech byl poměr zahraničního a domácího zpravodajství týkajícího se vakcíny Sputnik V téměř vyrovnaný. V Televizních novinách u Sputniku V lehce převažovalo

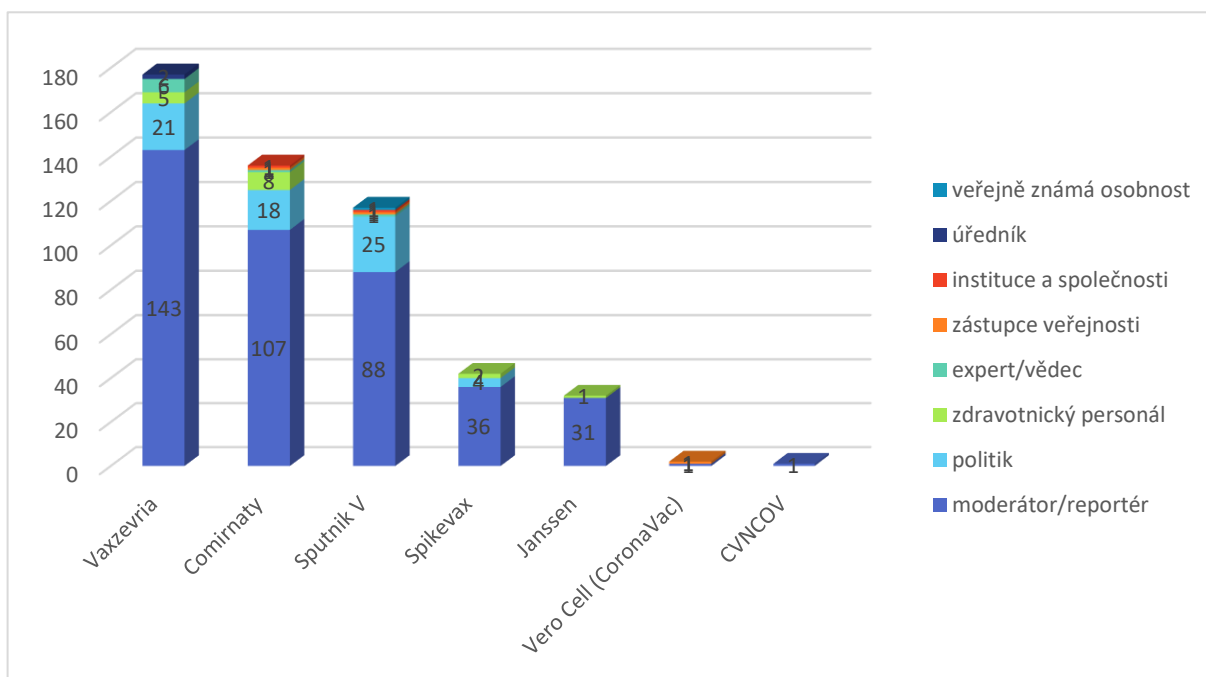
zpravodajství zahraniční. O Sputniku V se hovořilo jak v souvislosti například s Maďarskem, nebo Slovenskem, ale právě také s možností jeho dovozu do České republiky.

Co se týče vakcín Vero Cell a CVNCOV zmínky o vakcínách v Událostech byly zaměřeny výlučně jen na zahraniční zpravodajství. Obě vakcíny nebyly schválené Evropskou komisí, tudíž nebyly používány ani v České republice.

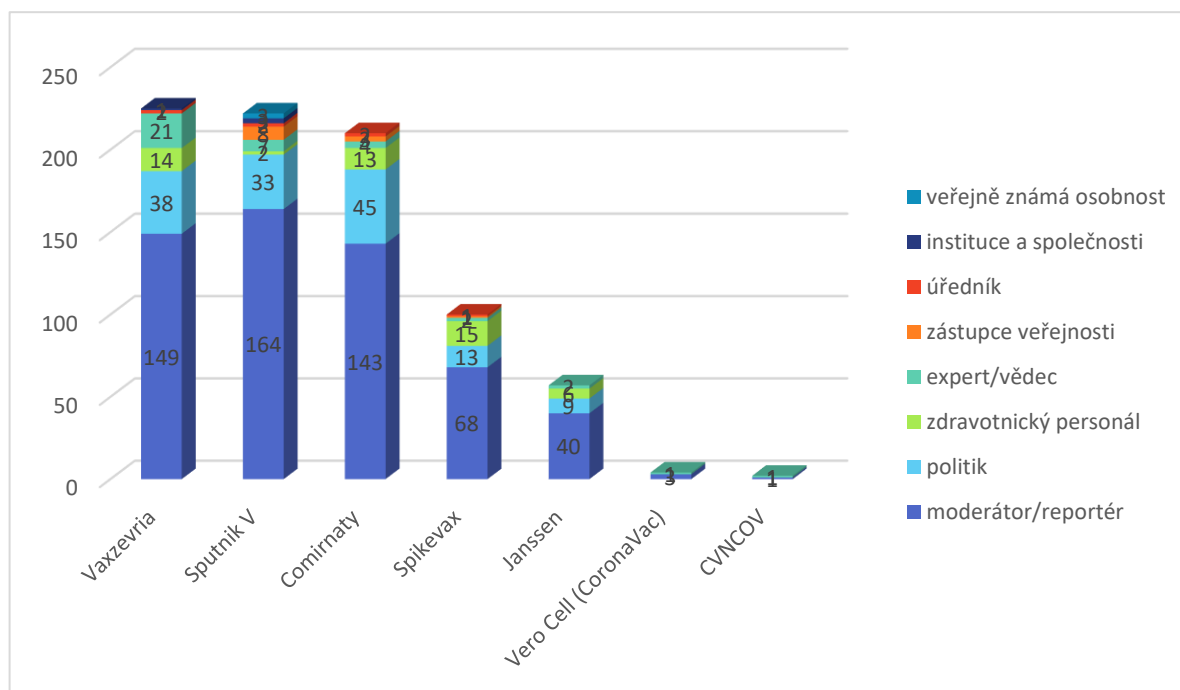
U televizních novin byla vakcína Vero Cell zmíněna buď v souvislosti se zahraničním zpravodajstvím, anebo u ní nebyla uvedena žádná lokace. O vakcíně CVNCOV byla jedna zmínka patřící do domácího zpravodajství a jedna do zahraničního zpravodajství.

3.11. Autoři výpovědí

Graf 9: Autoři výpovědí o určitých vakcínách v Událostech

Graf 10: Autoři výpovědí o určitých vakcínách v Televizních novinách

Nejčastějšími autory výpovědí o vakcínách proti Covidu-19 byli na obou stanicích moderátoři a reportéři. Druhou skupinou s největším počtem výpovědí byli politici, dále zdravotnický personál, poté experti nebo vědci, zástupci veřejnosti, úředníci, instituce a společnosti. Nejméně početnou skupinou byly veřejně známé osobnosti.

Moderátoři a reportéři relace Události nejvíce hovořili o vakcíně Vaxzevria, a to ve 143 případech. V Televizních novinách se k vakcíně od AstraZenecy moderátoři a reportéři vyjádřili celkem 108krát, a tím tedy tato vakcína skončila až na třetím místě, co se týče počtu výpovědí, jejichž autorem je moderátor nebo reportér. Nejvíce se tato skupina autorů výpovědí v Televizních novinách zmiňovala o ruské vakcíně Sputnik V, a to celkem 130krát. 117krát se vyjádřili k vakcíně Comirnaty. Na druhé pozici se v nejzmiňovanějších vakcínách moderátorů a reportérů Událostí objevila vakcína Comirnaty se 107 výpověďmi. O ruském Sputniku V se v Událostech vyjádřili celkem 88krát.

Politici se v Událostech nejvíce vyjadřovali k vakcíně Sputnik V, dohromady celkem 25krát. Dá se předpokládat, že se jednalo především o české a slovenské politiky, kteří se vyjadřovali k dovozu vakcíny Sputnik V do České a Slovenské republiky po vzoru Maďarska, i přes to, že vakcína nebyla schválena pro Evropskou unii. V Televizních novinách politici nejvíce zmiňovali vakcínu Comirnaty od Pfizer/BioNtech. Dále se v obou relacích politici velmi často vyjadřovali k vakcíně Vaxzevria. U těchto výpovědí se bude nejspíše jednat především o politiky Evropské unie, kteří se vyjadřovali k problému s dovozem vakcíny.

Zdravotnický personál v Událostech mluvil nejčastěji o vakcíně Comirnaty, často se řešil všeobecný zájem o tuto vakcínu. V Televizních novinách zdravotničtí pracovníci nejvíce zmiňovali vakcínu Vaxzevria, u které se nejspíše vyjadřovali k nezájmu o vakcínu, nebo obavám z jejích nežádoucích účinků.

V Událostech i v Televizních novinách byla Vaxzevria byla nejčastěji zmiňovanou vakcínou ve výpovědích od skupiny experti a vědci. Odborníci řešili především poměr pozitivních a negativních dopadů očkování touto vakcínou a také výzkum její účinnosti.

Zástupci z řad veřejnosti se v Událostech vyjadřovali v jedné výpovědi k vakcíně od Pfizer/BioNtech a také v jedné výpovědi o ruském Sputniku V. V Televizních novinách se k vakcíně Sputnik V vyjádřilo celkem 6 zástupců veřejnosti. Dvakrát byla touto skupinou zmíněna vakcína Comirnaty a jednou vakcína Spikevax. K vakcíně Sputnik V se vyjadřovali lidé z řad veřejnosti hlavně v souvislosti s tím, jakou vakcínu si chtějí nechat dát, nebo jakou vakcínou se již nechali naočkovat.

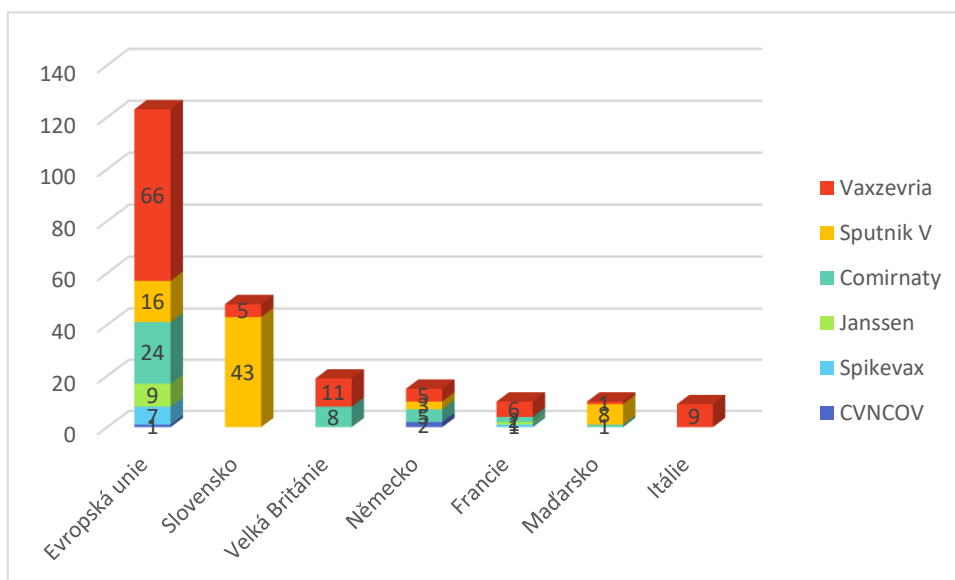
Celkem dvakrát se ve výpovědích zveřejněných v Událostech k vakcínám vyjadřovali úředníci. V obou případech mluvili o vakcíně Vaxzevria. V Televizních novinách mluvili úředníci dvakrát o vakcíně Comirnaty, dvakrát o Sputniku V a dvakrát o Vaxzevrii.

Dalšími autory výpovědí byly instituce a společnosti. V Událostech jim patřily dvě výpovědi. Jedna zmiňovala Sputnik V a jedna vakcínu Comirnaty. Skupina Instituce a společnosti se jako autor objevila víckrát, celkem čtyřikrát, v Televizních novinách. Z toho tři výpovědi patřily Sputniku V a jedna výpověď vakcíně Vaxzevria.

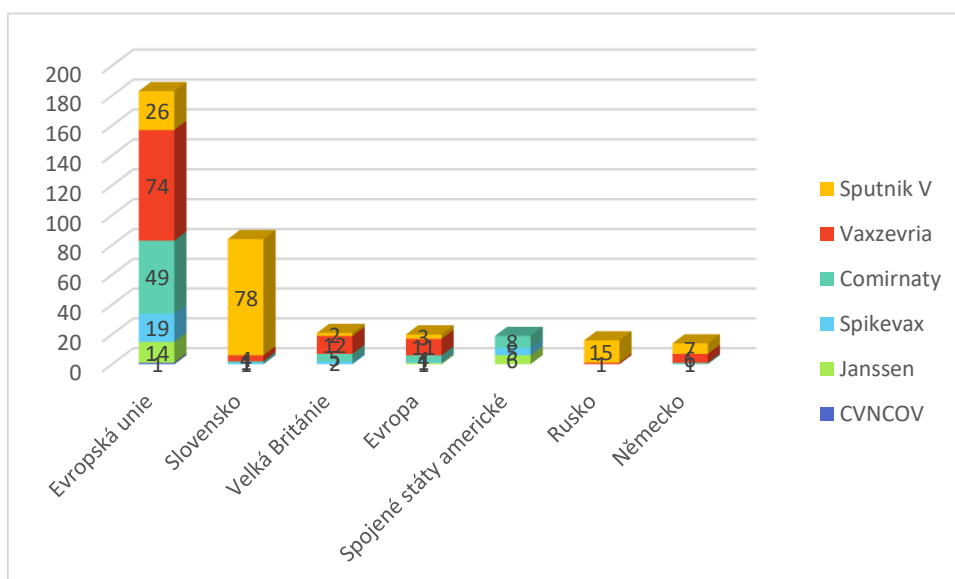
Skupina autorů s nejmenším počtem výpovědí byly Veřejně známé osobnosti. Na České televizi jim patřila pouze jedna výpověď zmiňující vakcínu Sputnik V. Této vakcíně patřily také všechny tři výpovědi od veřejně známých osobností na TV Nova.

3.12. Nejčastěji zmiňované zahraniční oblasti

Graf 11: Počet výpovědí o určitých vakcínách s nejčastěji zmíněnými zahraničními oblastmi v Událostech

Graf 12: Počet výpovědí o určitých vakcínách s nejčastěji zmíněnými zahraničními oblastmi v Televizních novinách

Nejčastěji zmiňovanou zahraniční oblastí v souvislosti s vakcínami proti Covidu-19 byla u obou zpravodajských relací Evropská unie. Evropská unie ve sledovaném období zařizovala schvalování použití a také dovoz a vývoz vakcín pro členské státy. Nejvíce se Evropská unie objevovala ve spojení s vakcínami Vaxzevria, kvůli již zmíněným problémům s jejich logistikou.

V Televizních novinách i v Událostech bylo Slovensko ve sledovaném období nejčastěji zmiňovaným zahraničním státem. O Slovensku zpravodajství obou relací informovalo hlavně v souvislosti s ruskou vakcínou Sputnik V, o jejíž dovoz měl velký zájem především tehdejší premiér Igor Matovič. V obou sledovaných relacích byla právě slovenská vládní krize, způsobená dovozem ruské vakcíny, nejvíce sledovanou zahraniční událostí.

Velká Británie je na třetí pozici nejčastěji zmiňované zahraniční oblasti u obou relací. Tento stát se objevoval především ve výpovědích obsahujících vakcínu od AstraZenecy – Vaxzevria. Tato vakcína byla vyvinuta i vyráběna právě v této zemi.

V Událostech na další pozici stojí Německo, to bylo nejčastěji zmiňováno ve výpovědích o vakcínách Comirnaty a Vaxzevria. První zmíněná vakcína byla vyvinuta německou společností Pfizer ve spolupráci s americkou firmou BioNtech. O vakcíně Vaxzevria se v souvislosti s Německem informovalo především v březnu 2021, kdy se německá vláda rozhodla omezit používání této látky u lidí pod 60 let, a to kvůli výskytu několika případů mozkové žilní trombozy, u kterých byla dokázána spojitost s touto vakcínou. Podobně tomu tak bylo s vakcínou Vaxzevria u Francie, jako další často zmiňovaná země, která měla s vakcínou Vaxzevria také problémy, které se týkaly jejích nežádoucích účinků.

V Televizních novinách se na čtvrtém místě nejčastěji zmiňovaných území nachází Evropa. Evropa znamená, že se v souvislosti s vakcínami hovořilo o území Evropy, jako o kontinentu, nikoliv však o Evropské unii.

Spojené státy se u Televizních novin nacházejí na páté pozici. V souvislosti s nimi zpravodajství TV Novy informovalo o vakcínách Janssen, Spikevax a Comirnaty. Vakcínu Spikevax vyvinula americká společnost Moderna a na vakcíně Comirnaty se podílela americká společnost BioNtech s německou firmou Pfizer. Vakcínou Janssen od vyvinula Janssen Vaccines, která spadá pod americkou firmu Johnson & Johnson. Tato vakcína byla také ve Spojených státech registrována k užití dříve, než došlo k jejímu schválení v Evropské unii.

O dění v Maďarsku, jako o šesté nejčastěji zmiňované lokaci, se v Událostech informovalo v 10 výpovědích, 8 z těchto výpovědí se týkala Sputniku V. Maďarská vláda se totiž rozhodla Sputnik V objednat přímo v Rusku, bez povolení Evropské unie, která tuto vakcínu neschválila pro členské státy.

Pouze Sputniku V se týkaly všechny výpovědi Televizních novin, které zmiňovaly Rusko. Očkovací látka Sputnik V, vyvinutá ruským Ústavem epidemiologického a mikrobiologického výzkumu Nikolaje Gamaleji v Moskvě byla první oficiálně schválenou vakcínou proti Covidu-19. Rusko ji schválilo již 5.12. 2020.

Ve všech výpovědích obsahující Itálii v Událostech ČT se hovořilo pouze o vakcíně Vaxzevria. V italských skladech byly totiž koncem března 2021 objeveny nemalé zásoby očkovacích látek, určené pro vývoz do Velké Británie, od společnosti AstraZeneca. Britská společnost přitom tvrdila, že nezvládne vyrobit smluvený počet vakcín pro Evropskou unii.

Sedmým nejčastěji zmiňovaným územím, které se objevilo v Televizních novinách bylo Německo. V souvislosti s ním se nejvíce mluvilo o vakcíně Sputnik V. Německá spolková země Bavorsko totiž na jaře 2021 vyjádřilo svůj zájem o vakcínu Sputnik V. Mnichovská vláda však tomu, aby se vakcína Sputnik V začala očkovat na jejím území, požadovala registraci Sputniku V u Evropské lékové agentury. Navíc by se podle ní mohlo očkovat pouze látkou Sputnik V, která by se vyráběla přímo v Bavorsku.

Pro přehlednější zobrazení jsem zvolila uvést pouze sedm nejčastěji zmíněných států nebo území. Další státy uvedené ve výpovědích Událostí byly: Nizozemsko, Evropa, Rakousko, Polsko, Belgie, Izrael, Spojené státy americké, Dánsko, Norsko, Hongkong, Rusko, Srbsko, Indie, Jihoafrická republika Bulharsko, Řecko, Španělsko, Irsko, Japonsko a Litva. U dvanácti výpovědí nebylo území zmíněno.

Ostatní státy uvedené v Televizních novinách byly: Maďarsko, Jihoafrická republika, Itálie, Dánsko, Srbsko, Izrael, Rakousko, Brazílie, Norsko, Francie, Austrálie Tchaj-wan, Švýcarsko, Nizozemsko, Irsko, Hongkong a Argentina. V Televizních novinách bylo celkem 60 výpovědí, u kterých nebylo zmíněno území.

5. Možnosti dalšího zkoumání

V této kapitole bych chtěla navrhnout možnosti dalšího zkoumání. Pokud by toto téma mělo být dále zkoumáno možností je mnoho. Výzkum by mohl být rozšířen o další média. Tedy o další televizní stanice, nebo také rozhlasové stanice, tisk, internetové zpravodajské portály atd. Zkoumání by se dalo rozšířit nejen o česká média, ale i o ta zahraniční. Například o média ze zemí, odkud vakcíny pocházejí, například Rusko, Velkou Británii nebo USA a porovnat jejich výpovědi s těmi z jiných zemí.

Další možností by mohlo být rozšíření zkoumaného období. Tedy o druhou polovinu roku 2021, kdy se očkování v České republice rozšířilo o další věkové skupiny, v tomto období bylo také naočkováno nejvíce osob první očkovací dávkou. Také by bylo možné porovnat první pololetí roku 2021 s první polovinou roku 2022 a jak se pohled na jednotlivé vakcíny v těchto obdobích lišil.

Dále by bylo možné zaměřit se pouze na jednu konkrétní vakcínu nebo společnost vyrábějící vakcíny a analyzovat její mediální obraz tvořený více různými médii, ať už na úrovni určitého státu, nebo na světové úrovni.

Velmi zajímavé by bylo také porovnání mediálního obrazu jednotlivých vakcín, s tím, jak o těchto vakcínách informují odborná zdravotnická periodika, pořady, či webové portály. V této souvislosti bych dále navrhovala analyzovat názory odborníků na zdravotnictví či farmacii na jednotlivé vakcíny a porovnat je s tím, jak o nich v médiích vypovídali zástupci veřejnosti.

6. Závěr

V závěru bych chtěla zhodnotit provedený výzkum, odpovědět na výzkumné otázky a zároveň s tím potvrdit nebo vyvrátit výzkumné hypotézy. Nakonec se pokusím odpovědět na otázku, jaký mediální obraz tvořily obě zpravodajské relace o vakcinaci proti Covidu-19.

Tato práce měla za cíl vytvořit analýzu mediálního obrazu jednotlivých vakcín v Událostech ČT1 a v Televizních novinách TV Nova, v období od 1.1. 2021 do 30.6.2021. Výzkum byl proveden za pomoci kvantitativní obsahové analýzy.

Analýza proběhla bez komplikací, všechny proměnné byly během fáze operacionalizace zvoleny správně, a tak nebylo zapotřebí je během výzkumu měnit nebo doplňovat. Zkoumaných výpovědí v Událostech na ČT1 bylo 507, v Televizních novinách na TV Nova jich bylo 576. Celkem bylo tedy analyzováno 1083 výpovědí. Nejvíce výpovědí u obou relací vzniklo v měsíci březen.

Jako první jsme vyhodnotili výzkumnou otázku, která se ptala, jaká vakcína byla zmiňována nejčastěji. Můj předpoklad byl, že nejčastěji zmiňovanou vakcínou bude vakcína Comirnaty od Pfizer a BioNtech. Tento předpoklad byl vyvrácen, jelikož obě zpravodajské relace nejvíce zmiňovaly vakcínu Vaxzevria od firmy AstraZeneca. Vakcína Comirnaty byla, co se týče počtu výpovědí, v Událostech na druhém místě a v Televizních novinách až na místě třetím. Na druhém místě u Televizních novin a na třetím místě u Událostí se umístila vakcína Sputnik V.

Další výzkumná otázka zněla: *„Jaké téma se v souvislosti s vakcínami objevovalo ve zpravodajských relacích nejčastěji?“* Média v souvislosti s vakcínami nejčastěji informovala o tématu Logistika vakcín. Můj předpoklad, že nejčastěji bude uváděno téma Očkování se tedy nepotvrdil. Očkování bylo u obou relací druhé nejčastěji zmiňované téma. Třetím nejvíce zmiňovaným tématem byl Výzkum vakcín.

Následně jsme zodpověděli otázku, která se ptala, zda média informovala o vakcínách spíše negativně, pozitivně či neutrálně. Můj předpoklad byl, že nejvíce výpovědí bude neutrálních. V obou médiích byly nejčastěji zveřejňovány informace s neutrální příznakovostí. Moje hypotéza byla tedy potvrzena.

Čtvrtá výzkumná otázka se týkala toho, jestli média ve výpovědích týkajících se vakcín informovala spíše o domácím nebo o zahraničním dění. Moje hypotéza předpokládala, že jak Česká televize, tak Televize Nova zpravovala spíše o domácím než o zahraničním dění. U České televize převládalo domácí zpravodajství nad zahraničním. U komerční stanice tomu bylo naopak, více výpovědí se týkalo zahraničního dění.

Co se týče autorů výpovědi, můj předpoklad zněl takto: „*Nejčastějšími autory výpovědí byli politici.*“ Tato hypotéza se nepotvrdila, protože nejvíce autorů u obou stanic patřilo do skupiny moderátoři/redaktoři. Politici byli jako autoři výpovědí druzí nejčastější. Třetí nejčastěji uvádění autoři patřili do skupiny Zdravotnický personál.

Pokud bych měla zodpovědět hlavní otázku výzkumu: „*Jaký mediální obraz vakcín proti Covidu-19 tvořila Česká televize a Televize Nova?*“ Odpověděla bych, že obě televizní stanice se ve svých hlavních zpravodajských relacích snažily o vakcínách informovat neutrálně. Obě zpravodajské relace se lišily v poměru negativních a pozitivních výpovědí. Komerční stanice více pracuje s negativitou, proto u ní převažovaly výpovědi s negativní příznakovostí. Veřejnoprávní televize publikovala více pozitivních výpovědí, avšak je nutné podotknout, že rozdíl mezi počtem negativních a pozitivních výpovědí byl u relace Události minimální, to nejspíše odpovídá snaze veřejnoprávního média být ve svém zpravodajství co nejvíce objektivní.

Obě sledovaná média o vakcínách proti Covidu-19 informovala nejvíce v měsíci březen. Počet výpovědí týkajících se tohoto tématu na obou stanicích začal klesat v posledních třech měsících poloviny roku. Největší rozdíl v počtu výpovědí mezi relacemi byl v měsíci únor, kdy v měsíci únor stanice ČT1 zveřejnila mnohem více výpovědí než stanice TV Nova.

V obou relacích se nejvíce informovalo o vakcíně Vaxzevria. Avšak na druhém a třetím místě můžeme pozorovat rozdíl. V Událostech byla druhou nejčastěji zmiňovanou vakcínou Comirnaty a na třetí pozici se objevila vakcína Sputnik V. U Televizních novin tomu bylo naopak. Co se týče počtu výpovědí o třech nejčastěji zmiňovaných vakcínách, informovala o nich TV Nova velmi vyrovnaně. Komerční stanice také informovala více o vakcínách Spikevax a Janssen než ČT1. Komerční stanice se nejspíše snažila vyhovět co nejširšímu množství diváků, kteří preferují různé vakcíny.

Dále je potřeba zmínit, že obě stanice ve sledovaném období věnovaly poměrně malý prostor k vyjádření zdravotnickým pracovníkům a expertům na zdravotnictví, větší prostor věnovaly moderátorům a dále také politikům. V Televizních novinách bylo zřetelně více autorů výpovědí patřících do kategorie zdravotnický personál a expert/vědec než v Událostech ČT. TV Nova ve svém zpravodajství také citovala více zástupců veřejnosti, to se dá vysvětlit tím, že se komerční stanice snaží více přiblížit svým divákům a nabízet jim náhled na události z jejich vlastní perspektivy.

V prvním pololetí roku 2021 byla hlavním tématem v obou médiích Logistika vakcín. I v dalších šesti nejčastějších tématech výpovědí se obě televizní stanice shodovaly. Události byly tematicky různorodější, jimi zveřejněné výpovědi patřily do jedenácti různých kategorií, u Televizních novin to bylo pouze devět kategorií. Kategorie chybějící ve výpovědích Televizních novin byly: Odpůrci očkování, Rezervační systém očkování proti Covidu-19 a Podpora očkování. Naopak téma, které se neobjevilo ve zpravodajství ČT1, ale pouze v Televizních novinách bylo téma Nepoužité vakcíny.

Česká televize v souvislosti s vakcínami informovala převážně o dění v České republice, Televizní noviny v souvislosti s tématem informovaly spíše o dění v zahraničí. To může souviset s vlastnickou strukturou TV Nova. Tento rozdíl mezi stanicemi mohla také zapříčinit snaha komerční televize podávat spíše negativní a skandální zprávy, které se v tomto případě mohly týkat dění na Slovensku, konkrétně vládní krize, kterou vyvolal nákup ruské vakcíny Sputnik V, která v té době nebyla schválena Evropskou unií.

Obě média téma vakcín proti Covidu-19 často rozebírala především v souvislosti s Evropskou unií, která rozhodovala o schvalování vakcín a jejich logistice do členských zemí. Další nejčastěji zmiňovanou zemí ve výpovědích obou relací bylo již zmiňované Slovensko a dále Velká Británie, v dalších zemích se již obě stanice lišily.

V obou zpravodajských relacích tedy byla většina publikovaných výpovědí velmi podobná. U některých výpovědí se však pohled na události prezentovaný ve zpravodajství sledovaných stanic zřetelně rozcházel. Divákům sledujícím Události ČT a divákům sledujícím Televizní noviny byly tedy prezentovány do jisté míry rozlišné mediální obrazy o vakcínách proti Covidu-19. Tento rozdíl mezi oběma stanicemi byl u většiny výpovědí s největší

pravděpodobností způsoben tím, že jeden analyzovaný pořad je vysílán na komerční televizní stanici a druhý na veřejnoprávní stanici.

7. Použité zdroje

Berger, P. L., Luckmann, T., Sociální konstrukce reality, Pojednání o sociologii vědění, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999, ISBN 80-85959-46-1

Herot, P., Bartalosoová, V., Analýza zpravodajství českých televizí a ČRo (rok 2020). Ostrava, 2021, Česká republika

Herot, P., Nečas, V., Bartalosoová, V., Analýza alarmingu ve zpravodajství o covidu-19 28. 9. – 11. 10. 2020. Ostrava, Česká republika, 2020

McCOMBS, Maxwell E. Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-591-2

Merton, R. K., Studie ze sociologické teorie, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, ISBN 80-85850-92-3

Ogbodo, J. N., Onwe, E. Ch., Chukwu, J., Nwasum, Ch. J., Nwakpu, E. S., Nwakwo, S. U., Nwamini, S., Elem, S., Ogbaeja, N. I., Communicating health crisis: a content analysis of global media framing of . Health Promotion Perspectives 10(3), 2020, 257-269

Scherer, Helmut, Úvod do metody obsahové analýzy, Analýza obsahu mediálních sdělení. Ed. Schulz, Winfried. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum, 2005, ISBN 80-246-0827-8

Trampota, Tomáš, Zpravodajství. Praha: Portál, 2006, ISBN 80-7367-096-8

Vybíral, Zdeněk, Psychologie komunikace. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-387-1

8. Seznam Grafů

Graf 1: Počet výpovědí za měsíc v Událostech a Televizních novinách

Graf 2: Počet zmínek o vakcíně v Událostech a Televizních novinách

Graf 4: Počet výpovědí podle tématu v Událostech

Graf 5: Počet výpovědí podle tématu v Televizních novinách

Graf 6: Počet výpovědí o určitých vakcínách podle příznakovosti v Událostech

Graf 7: Počet výpovědí o určitých vakcínách podle příznakovosti v Televizních novinách

Graf 8: Počet výpovědí věnující se domácímu a zahraničnímu zpravodajství v souvislosti s vakcínami v Událostech

Graf 9: Počet výpovědí věnující se domácímu a zahraničnímu zpravodajství v souvislosti s vakcínami v Televizních novinách

Graf 10: Autoři výpovědí o určitých vakcínách v Událostech

Graf 11: Autoři výpovědí o určitých vakcínách v Televizních novinách

Graf 12: Počet výpovědí o určitých vakcínách s nejčastěji zmíněnými zahraničními oblastmi v Událostech

Graf 13: Počet výpovědí o určitých vakcínách s nejčastěji zmíněnými zahraničními oblastmi v Televizních novinách